

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASLO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX Stev 22 (2332)

Poslana plačana v gotovini
Spedizione in abbon post 1 gr

TRST, nedelja 25. januarja 1953

ČITATELJI!

Samo še **ŠEST DNI** imate čas
izkoristiti ugodno priložnost, da s plačilom
celotne letošnje naročnine v znesku 3.200 lir
prejmete v dar lepo slovensko knjigo!

Cena 25 lir

PRED PONOVO RAZPRAVO PROTI GRUDNU IN PERTOTU

Kmalu bodo minili štirje meseci, odkar je v torko 30. septembra lani odmeval strupeni glas javnega tožila Grubisija - Grubisija v sodni dvorani tržaškega porotnega sodišča med procesom proti dvema borbenca za svobodo - Pertotu in Grudnu - glas, ki je slavno jugoslovansko armado osvoboditeljsko Trsta, ostro odločil, da izrazi abalbanke barbarke hordes. Po kratki razpravi ob sodelovanju dveh uradnih branilcev je takrat porotno sodišče oba borca za svobodo obsodilo na do smrti ječo.

Vel ogorčenja in protestov, razen v neštetih protestnih resolucijah, se je dvignilo proti krivičnim obsodbi, ki je razbarala vso našo demokratično javnost, zlasti pa slovensko ljudstvo ozemlja, katero je toliko prispevalo k borbi proti fašizmu. Snj sta se tovarisa Gruden in Pertot po svoji vesti v težkih in odločitvenih trenutkih odzvala klicu svojega naroda in pozivom slovenskih držav vstopila v vrsto aktivnih borcev s puško v roki proti sovražni svobodi svojega ljudstva in vseh njegovih zaveznikov. Naše ljudstvo ne more razumeti nezaslišane obsodbe dveh svobodoljubnih partizanov, ki sta dala svoj neoporek, da je bil fašizem pravek in s tem odprla pot v prihodnost.

Toda zdaj se, da se protestne resolucije niso prav nič zalegle; ZVU ni podvela nikakršnih korakov, da bi kar koli ukorajila proti omenjenemu javnemu tožilcu, ki je tako grobo žalil narodnosvobodilno vojsko in vse ljudstvo, ki je sodelovalo in iz katerega je ta vojska izšla; ZVU ni niti razveljavil, da bi bilo tako očrtno krivično obsodbo razveljavljiva. (Z dejstvom, da od takrat ima javno tožila Grubisija bolj poredkoma opaznega v razpisih sodnih razprav pač ne moremo pomeniti ukrepa, ki bi ga bil moral zdati za žalitve vredne onemoglega besa premaganih fašističnih hord).

Pojutrnjem je v torko 27. t. m. - bo sodna razprava proti tovarisa Pertotu in Grudnu obnovljena pred tržaškim prizivnim sodiščem. Teden po ponovni izneseni pred javnost vsa sramotna zadeva postavljanja pred sodišče dveh hrabrih partizanov, ki so se v torko 30. septembra 1946 - bodisi dolgi mirne pogodbe bodisi ukaz ZVU št. 46 ob 2.11.1946 - proti obtožbenemu ne more postopati. Zopet bomo upoštevali dejstvo, da je v svojem zahtevanju kaznovanja naših borcev za svobodo takratni državni tožilec spaval svojo zadnjo pred kasacijske sodišče, ki je nato poslalo spise porotnemu sodišču z naložbo, da ne mora sodna razprava izvirati in sodba izreči, kar se je tudi zgodilo z obdobjem, ki je v polni meri zadošča proti temu javnemu tožilcu nad lastnim imenom, boriš nad lastnim imenom, ki je zakon: do smrti in t. j. po zakonu najvišja predvidena kazen.

Toda v torko se bo pred prizivnim sodiščem moralo razveljaviti poteg močnosti razveljavljanja ukaza ZVU št. 46 iz leta 1946, ki je bil predviden za podobne primere iz vojne časa ter o Italiji ki izravna zakonito vojsko za dejanja, za kakršna je porotno sodišče obsodilo tovariša Grudna in Pertota. To je v raznih tistih priči, ki so izpostavile, da oba obtožena zaradi nameta z dejanjem, zaradi katerega so se sodelovali v obsodbi - v našem dnevniku smo že pred tremi meseci objavili izjavu M. Coka iz Lovca iz katere sledi, da Gruden in Pertot ne samo da niso bili zaradi katere sta obtožena, niti izvršila, temveč da žrtve obdolženih fašističnih zločinov, niti poznala nista.

Krivična obsodba, ki jo bo moralo pojutrnjem prizivno sodišče razveljaviti, je torej

Pred kongresom LFFJ

BEGRAD, 24. - Za kongres Ljudske fronte Jugoslavije, ki bo začel 22. II., so po vsej Jugoslaviji obsejne priprave. Na kongresu bo član izvršnega odbora LFFJ Edvard Kardelj podal obširno poročilo o sedmih letih političnih in družbenih pripravi ter o novi vlogi, ki jo politični življenju Jugoslavije.

krivična s treh vidikov: 1. ker obtožena tovariša dejanja sploh nista izvršila; 2. ker spada dejanje - v primeru, da bi ga izvršila - pod amnestijo po zakonu št. 46 iz leta 1946 in 3. ker podobna dejanja spadajo pod čl. 16 mirovne pogodbe z Italijo.

Zato upravičeno pričakujemo, da bo pravdorek apelacijskega sodišča tak, da bo dokaz o spoštovanju zakona, demokratičnih načel in zakonitosti; da bo torej zbrisal iz razveljavil krivično obsodbo, ki predstavlja podporo tistim silam, ki kujejo masenega poraza, katerega so doživeli v drugi svetovni vojni, ki so jo bile sprožile.

Odgovornim oblastem in organom ZVU pa se nadalje ostane dolžnost, da sodnega funkcionarja, ki je tako grobo žalil slavno jugoslovansko ljudsko armado in vse krave žrtve, katere so v nedavni vojni dali svobodoljubni narod v borbi proti nacifazizmu, poškoduje na odgovornost in ukrene vse potrebne, da se po dobri nezaljubljeni nastopi javnih funkcionarjev onemogoči.

V sredo bo Dulles obrazložil zunanjo politiko nove vlade ZDA

Eisenhower pa bo o tem govoril v svoji poslanici o stanju v državi - Lawton Collins potuje na Korejo - Vprašanje bodoče gospodarske politike do tujine

NEW YORK, 24. - "Columbia Broadcasting System" javlja, da bo novi ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Foster Dulles govoril v torko od 22.30 do 23.30 kraljevnem času (4.30 do 5.24 jutraj v sredo), da obrazloži po radiu in televiziji zunanjo politiko nove ameriške vlade. Koliko nove ameriške vlade, ki je znano, bo Dulles tri dni pozneje odpotoval skupno z ravnateljem MSA Stassenom v Zahodno Evropo.

Novi ravnatelj MSA Stassen je pred ameriškim znanstvenim senatnim odborom izjavil, da bo predsednik Eisenhower napovedal spremembe, ki jih misli vnesti v ameriško zunanjo politiko, v poslanici o stanju v državi, ki jo bo prebral prihodnji teden v kongresu.

Stassen je to izjavil na vprašanje nekaterih senatorjev, ki so hoteli vedeti, ali namerava predsednik spremeniti ameriško zunanjo politiko ali pa se ravnati po glavnih obrih svojega odprtvenega govora, ki se je začel naklonjen nadležanju Trumanove politike. Stassen je poudaril, da na-

Italijanski liberalci med monarhijo in republiko

Vprašanje oblike vladavine in ustavne reforme na kongresu PLI v Firenci - Poskus, da se PLI reši iz sedanjega mrtvila

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. - V Firenci se sedaj od večer kongres italijanske liberalne stranke, na katerem predstavljajo obsejne politične italijanske liberalizma, ki je dobil prvo organizacijsko obliko leta 1832 po združitvi Cavourjeve in Rattazzijeve skupine.

Nekada tradicija je, da se politična smer italijanskih liberalcev na kongresih, ki se vršijo tik pred volitvami, zaokrepi na desno, kot v nekem instinktivnem iskanju volitev. Doslej - zlasti pa v povojnih letih - se ta sistem ni obnesel in danes kaže, da skuša vodstvo stranke preprečiti prah škoda na desno. To pa ob enem veča notranja nasprotja na kongresu, ker poglablja izrek med sredinskimi strujami in desno. Glavno vprašanje, ki loči danes center od desnice (ki se ob enem precej točno krija s Severom in Jugom), je oblika vladavine - republika ali monarhija.

Glavni tajnik stranke Villabruna je v svojem poročilu poudaril, da se "enotnost stranke ohranja z zvestobo ustavi", torej vsaj z lojalnostjo do republikanske oblike vladavine, medtem ko razne resolucije, ki jih je predložila desnica, zahtevajo odpravo člena 139 ustave, ki določa, da republikanska oblika vladavine ne more biti podvržena reviziji ustave.

Številni delegati, zlasti iz južnih pokrajin, so na kongresu poudarjali svojo monarhistično zvestobo in se zavzemali za ukinitev člena 139 kot za prvi pogoj za ustavno revizijo v monarhističnem smislu.

Uspešen zaključek razgovorov turskega zunanjega ministra v Beogradu

Uradno poročilo poudarja soglasje med stališči obeh držav glede potrebe, da se določijo konkretni načini in oblike za sodelovanje v interesu miru in varnosti - Keprulu ugotavlja jugoslov. dobro voljo, da se tržaško vprašanje sporazumno reši v interesu tržaškega prebivalstva

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 24. - Turško-jugoslovanski razgovori so se uspešno končali. Danes popoldne je bilo izdano skupno uradno poročilo, ki pravi:

"Med obiskom turskega zunanjega ministra prof. Keprulu v Jugoslaviji je prišlo do razgovorov med njim in med drugim turskim ministrom za zunanje zadeve FLR-ja Kočo Popovićem. G. Kepruluja je sprejel tudi predsednik republike maršal Tito v prisotnosti podpredsednika zveznega izvršnega sveta Elvarda Kardelja in Kočo Popovića.

Med razgovori je prišlo do široke izmenjave mnenj o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi s stališča razširitve obstoječega sodelovanja in skupne varnosti; proučili so tudi ostala vprašanja, ki so važna za ohranitev miru v delu sveta.

Potrjeno je bilo popolno so-

glasje med stališči obeh držav glede potrebe, da se določijo konkretni načini in oblike za sodelovanje med obojema deželama, da se zavaruje mir in varnost.

Razgovori so se odvijali v duhu iskrenega prijateljstva, zaupanja in popolnega medsebojnega razumevanja.

Cepprav se beograjskih razgovorov ni udeležil tudi uradni zastopnik Grčije poudarjajo politični krogi v Beogradu, da so se ti razgovori vodili v duhu trojnega sporazumevanja. To potrjuje tudi dejstvo, da se je turski zunanji minister Keprulu danes razgovarjal v Beogradu z grškim veleposlanikom Kapetanidesom.

Za današnje tiskovno konferenco v turškem veleposlanstvu je vladalo v novinarskih krogih veliko zanimanje. Približno 40 domačih in tujih novinarjev je bil nestrpnost pri-

mel v Kansas Cityju, predlagal program šestih točk za ameriško zunanjo politiko na gospodarskem področju. Te točke so:

"1. ZDA morajo upoštevati, da vsaka pobuda na gospodarskem področju vpliva na druge plače tega vprašanja. Odločitve o vprašanjih, ki se tičejo surovin, investicij, vojske in tehnike pomoči, trgovine, uvoza in izvoza ter valute, morajo biti sestavni del skupnega programa. 2. Zavezništvo Amerike se lahko brani, samo če so gospodarsko močni, ne morejo pa tega doseči, če ZDA vztrajajo na tem, da ne smejo trgovati z državami onstran železne zavese, in jim z druge strani preprečujejo trgovanje z Ameriko. 3. Mnogi tuji proizvođači ne pripravljajo dolgoročnih načrtov za prodajo v ZDA, ker se bojijo, da bi uspeh njihovih proizvodov povzročil zvišanje ameriških rinskih tarif proti njim. ZDA bi morale proučiti možnost jamstva, da se carinske tarife na nekatere proizvode ne bodo zvišale za določen čas. 4. Najti bi bilo treba način favoriziranja privatnih investicij v tujini, da se prispeva k gospodarstvu drugih držav in se zmanjšajo primerne obaveve surovin Združenim državam. 5. ZDA bi morale spodbujati ukrepe, ki naj dovejedo do zamenljivosti valut; 6. Na področju zunanje gospodarstva morajo ZDA skušati premagati splošno brezbržnost in pomanjkanje zanimanja v tujini za uveljavljanje privatne iniciative.

Pierson je poudaril, da se mora Amerika odpovedati svojemu tradicionalnemu nasprotanju uvozu, ter je zaključil, da je politična in gospodarska solidarnost med zavezniški najmočnejši čimtelj, ki lahko omogoči uresničenje sovjetskih ambicij.

Zatem je Keprulu izjavil, da so med vzajemnimi obiski volj, jaskih misli vzpostaviti stike in da se bodo nadaljevali razgovori o sodelovanju na področju skupne obrambe. V zvezi s tem je Keprulu poudaril

PARIZ, 24. - Sklenjen je bil nov trgovski dogovor med Francijo in Zahodno Nemčijo. Podpisali so ga danes popoldne v zunanjem ministertvu.

čakovalo v salonu veleposlanstva začetek konferencie, ki se je zakasnila za 15 minut zaradi Kepruluvega razgovora z grškim veleposlanikom. Zelo dober razpoložen in očitno zadovoljen z doseženimi rezultati razgovorov je Keprulu v kratki uvodni izjavi posebno naglasil, da so razgovori z maršalom Titom, Edvardom Kardeljem in Kočo Popovićem potekali v tako intenzivnem ozračju, kot ni običaj pri podobnih uradnih obiskih. Glavne značilnosti razgovorov so bile medsebojno razumevanje, dobri nameni obeh držav, privrženost miru in odločnost, da se mir brani, ne le v skupnem interesu obeh držav, temveč tudi v interesu vseh mirujočih držav sveta.

V odgovor na vprašanje, ali so dosegli sporazum o podpisu formalnega pakta o obrambi treh držav, je Keprulu rekel, da je odločnost grškega zastopnika omogočila razpravljanje o širši okvirni sodelovanju. Ki pa izključil delovanja, ki pa prihodnosti pride do podpisu pogodbe. "Turško javno mnenje ima polno zaupanje v moralno in fizično moč Jugoslavije in v njeno voljo, da se ohrani mir in neodvisnost, je poudaril Keprulu o svojih vtisih o bivanju v Jugoslaviji in dodal, da pozornost jugoslovanske javnosti v zvezi s turško-jugoslovanskimi razgovori in prisrčnost teh razgovorov dokazuje, kakšno važnost pripisuje Jugoslavija prijateljstvu med obojema državama.

Na vprašanje dopisnika "Ansa", ali so v razgovorih proučili možnost, da se sodelovanje med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo v bodoče razširi tudi na Italijo, je Keprulu odgovoril, da nihče ne vidi razloga, da bi se vodila politika izključitve Italije od dela za obrambo miru. Naprosno, tendence so ugodne. Sproba za ohranitev miru se lahko okrepi samo, kolikor za interesirane države pokažejo dobro voljo za odstranitev nesoglasij, je dejal Keprulu in dodal, da se je med razgovori pripravljal o iskrenih željah jugoslovanskih voditeljev v tem smislu.

Nr vprašanje našega dopisnika, ali se lahko ta njegova izjava tolmači, da se je med razgovori z maršalom Titom in drugimi jugoslovanskimi državni predstavniki o njihovi iskreni želji in volji, da se sporazumno rešijo vsa sporna vprašanja z Italijo, predvsem vprašanje Trsta, v interesu obeh držav, posebno pa v interesu tržaškega prebivalstva, je minister Keprulu odgovoril pri-

možnost, da bo v kratkem prišlo do sestanka zastopnikov treh držav zaradi izmenjave mnenj o načrtu sodelovanja med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo.

Na koncu je Keprulu izjavil, da bo verjetno v razgovorih s turskim zunanjim ministrom Stefanopolosom v Atenah sovori o morebitnem sestanku zastopnikov treh držav. Nato se je zahvalil jugoslovanskemu tisku za pomoč, ki je prispevala k uspehu njegove misije, in zaprosil jugoslovanske novinarje, naj sporoče jugoslovanskim narodom njegove simpatije in simpatije turskega ljudstva.

Popoldne je turski veleposlanik v Beogradu Agah Aksej privredil slovesen sprejem v čast turskega zunanjega ministra, Udeležili so se ga med drugim podpredsednika zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković in Moša Piade, Koča Popović, general Peko Dapčević, član diplomatskega zbora in številni domači in tuji novinarji.

Nekateri turski listi pripominjajo, da je bil s Keprulovim obiskom v Beogradu storjen zadnji korak k uresničenju turško-grško-jugoslovanske zveze in hkrati izražajo upanje, da bo v kratkem prišlo do podpisu pismenih dogovorov.

B. B.

PARIZ, 24. - V pričakovanju ugotovitev preiskave v zvezi z aretacijo nacističnih zarotnikov v Zahodni Nemčiji se nekateri krogi v Nemčiji še vedno silno razburjajo in odklanjajo vsako zvezo z zarotniki, nekateri pa sploh možnost nacistične zarote. Glavni odbor nemške liberalno demokratične stranke je danes objavil poročilo, v katerem je dejal, da se je sestal na tajni seji, da "prouči položaj, ki je nastal z aretacijo sedmih bivših nacističnih osebnosti. "Liberalna stranka - pravi poročilo - zahteva, naj se rezultat preiskave britanski oblasti v kratkem in s kolikor mogoče večjimi podrobnostmi sporoči nemški zvezi vlad in nemškemu javnemu mnenju. Liberalna stranka zavrača obtožbo proti njej, češ da podpira gibanje, ki so sovražna demokratičnemu redu in evropski združitvi.

Kakor javlja agencija "Uni-

ted Press", pa so na seji sklenili epuracijo nacistom naklonjenih članov.

Medtem se je izvedelo v dobro obveščenih krogih, da bo Adenauer v začetku prihodnjega tedna poslal začasno a. ga tiskom visokemu komisarju Reberju protestno pismo zaradi objave podatkov ameriške ankete v Nemčiji, ki je ugotovila ponovno porajanje nacističnega duha. Kakor je znano, je Adenauer večer izjavil, da si kvečjemu pet odstotkov nemškega prebivalstva želi povratka nacističnega režima.

Tudi senat v Zahodnem Berlinu je danes objavil izjavo v zvezi z večeršnjim člankom londonskega dnevnika "Daily Mail" o dvigu nacizma v Berlinu. Senat pravi, da informacija "Daily Mail" o stajnem nacional-socialističnem gibanju ne odgovarja v bistvu resnici. V tem članku "je mešanica domišljije in domislitij". Senat ugotavlja, da je organizacija "Nation Europa", ki jo omeja "Daily Mail", že dolgo znana oblastem v Zahodnem Berlinu in da je njeno delovanje podvrženo stalnemu nadzorstvu.

Nacionalni oddelka za zatiranje političnih zločinov v zahodnem Berlinu Weissmann je izjavil, da je omenjena organizacija dejansko škodljiva gibanje, da pa je bilo policijsko dovoljeno. Dodal je, da zbira omenjena organizacija desni čarske elemente in da eni znakov da bi imela iste cilje kakor arretirani nacisti na britanski neoposredni skicni zbora, dalje izjavil, da se je zborovanja udeležilo okoli 300 oseb in na njem je bil načelnik nacističnega urada za delo Erwin Schoenborn podal poročilo o temi "Ali smo fašisti?", ter je izjavil, da je omenjena organizacija 2000 brezur omenjen organizacije, da pa je bilo berlinsko sodišče mnenja, da niso protizakonite.

Londonski tednik "Spectator" piše o nedavnih aretacijah neoposredni skicni zbora, Nemčiji sledijo: "Aretecije, ki so jih izvršile zasedbene oblasti po zasedbenem statusu v trenutku, ko želijo vsi, da statut prenaha čimprej veljati, so morale neizogibno vzbuditi trpetek obteku v Nemčiji. Ne moremo si misli-

Socialistična internacionala razpravlja o Trstu

Tržaška anketa komisija bo v kratkem obiskala Trst

PARIZ, 24. - Danes se je sestala v Parizu komisija, ki je bila postavljena na II. kongresu Socialistične internacionale po neuspehu zahtev PSDI, da Internationala podpre italijanski stališče v tržaškem vprašanju. Komisijo, katere predsednik je angleški laburist Morgan Phillips, sestavljajo Huysmans za Belgijo, Moser za Holandsko, Pellegrini za Švico, Rosenfeld in Pontillon za francosko socialistično stranko, Matteo Matteotti za PRDI in predstavnik socialističnih strank Avstrije in Danske. Komisija je razpravljala o poročilu PSDI o Trstu in sklenila, da bo poslala v Trst posebno tržaško anketo komisijo, ki bo na kraju samem proučila dejanski položaj in poročala komisiji na njeni prihodnji seji.

Rimska konferenca je bila rezultat sklepov konferencie v Linzu decembra preteklega leta, ko so razpravljali o tarifah med Avstrijo in severnimi pristanišči in Avstrijo ter Trstom. Takrat je prišlo do različnih pogledov med predstavniki jugoslovanskih držav in železnice in Trsta in so sklenili, da bodo vsa poreda vprašanja rešili na posebnih konferenci v januarju.

Iz nekaterih vesti in zlasti iz poročila tržaške gospodarske agencije "Astra" je razvidno, da se je konferenca končala zelo uspešno z dogovorom, ki potrjuje načelo geografskih razdelj.

S tem novim sporazumom je tako nevarnost konkurence bitke za avstrijski promet med Reko in Trstom, odnosno tarifnega boja med Južno in predlisko železnico in železnico preko Trbiža odstranjeno.

O reški konkurenci se je pričelo govoriti že v začetku in zlasti proti koncu preteklega leta, ko so večje poštne blaga, ki so običajno ubrale tržaško pot, šle iz Avstrije skozi Reko. Ta konkurenca, ki je postala lani mogoča, ker razpolaga Reka z odvisnimi kapacitetami, je bila toliko nevarnejša, ker je nastopila prav v razdobju pojačanih napadov severnih pristanišč. Dosedajni tarifni sporazumi so dajali upravi jugoslovanskih držav in železnice možnost za ostrbo za znižanje tarif, od katerih bi imelo reško pristanišče mnoge koristi.

Novi sporazum je zaenkrat odstranil nevarnost večjega poseganja Reke na avstrijske zaledje Trsta. Železnice razdalje med Avstrijo in Reko po Južni železnici so sicer po

težavah, da bo do 30. aprila ostala v veljavi sedanja tarifa Avstrija-Trst-prekomorske dežele, kakor jo bodo zamenjali z novimi tarifnimi postavkami, ki jih strokovnjaki vseh zainteresiranih železnice še vedno proučujejo. Nove tarifne postavke bodo izšle v dveh zvezkih: v prvem bodo glavne določbe, na katerih je tarifa zasnovana, v drugem pa cenik.

Senzalaciono novost v zvezi z novo železniško tarifo predstavlja ponovna izjava italijanske železnice uprave, češ da nameravajo znati do sedanjega železniške tarife za avstrijske prevoze proti sredozemskim pristaniščem za 7,5 odnosno 15 odst. in poleg tega vpeljati vrsto olajšav (enotne razdalje v vse smeri, odpoved pravice tranzita) in dovoliti za posebno pomembne vrste blaga še nadaljnja mnogo večja znižanja tarif.

Vest o znižanju tarif je svojevredno presenečenje, ker so tržaški in zlasti avstrijski poslovni krogi postavili to zahtevo že pred leti in se zlasti Avstriji poudarjali ob vsaki priliki, da so italijanske železnice tarife odločno previsoke in ne upoštevajo niti realnih stroškov prevoza niti možnosti avstrijskih izvoznikov. Vse kaže, da je bila že sama grožnja reške konkurence za italijansko železnico upravo mnogo močnejši argument kot vse, pa naj bi bile še tako opravilne, tržaške in avstrijske pritombe.

V Rimu so se poleg tega z nemške strani slišale nekatere optimistične vesti. Tudi Nemci so namreč podaljšali svoje tarife po tržaškem zgledu do 28. februarja in je verjetno, da jih bodo v skladu z novo železniško tarifo Trstu podaljšali do 1. maja.

Italijansko-jugoslovansko železniško sporazum je bil z zadovoljstvom sprejet med tržaškimi tehničnimi in gospodarskimi krogi, ker poudarja načelo geografskih razdelj, ki jih Tržaška trgovska zbornica je toliko časa zagovarjala v vseh mednarodnih konferencah. Poleg tega vzbuja pripravljenost obeh železnici uprav in zlasti jugoslovanske uvidenost do Trsta razumljivo zadovoljstvo in zaupanje v ugoden razvoj prometa.

S. B.

Sovjetska inšpekcija na zasedbenem področju

DUNAJ, 24. - Dva sovjetska ministra in nad 20 ruskih funkcionarjev so prišli v Avstrijo, da bi nadzorovali petrolejska tečišča v industriji, ki jo nadzorujejo Rusi.

Ministra sta prišla včeraj s posebnim vlakom iz Budimpešte, ostali funkcionarji pa dan prej. Danes so Rusi nadzorovali petrolejska tečišča v Zisterdorfu, ki dajejo nad 3 milijone ton petroleja letno. Domnevajo, da sovjetska ministra skupno s svojimi soprotniki nadzorujeta vsa področja, ki so pod Rusi. Po nepotrjenih vesteh, so že prej izvršili kontrolo v satelitskih državah,

Novi sporazumi o železniških tarifah

V Rimu se je 22. januarja končala mednarodna železniška konferenca, ki je trajala tri dni pod predsedstvom delegata avstrijskih zveznih železnice dr. Hella. Na konferenci so bili prisotni predstavniki avstrijskih zveznih železnice, italijanskih državnih železnice, jugoslovanskih držav in železnice, DOSAG (nemških železnice), tržaških Javnih skladišč, tržaške železniške direkcije in največjih jadranskih pomorskih družb.

Rimska konferenca je bila rezultat sklepov konferencie v Linzu decembra preteklega leta, ko so razpravljali o tarifah med Avstrijo in severnimi pristanišči in Avstrijo ter Trstom. Takrat je prišlo do različnih pogledov med predstavniki jugoslovanskih držav in železnice in Trsta in so sklenili, da bodo vsa poreda vprašanja rešili na posebnih konferenci v januarju.

Iz nekaterih vesti in zlasti iz poročila tržaške gospodarske agencije "Astra" je razvidno, da se je konferenca končala zelo uspešno z dogovorom, ki potrjuje načelo geografskih razdelj.

S tem novim sporazumom je tako nevarnost konkurence bitke za avstrijski promet med Reko in Trstom, odnosno tarifnega boja med Južno in predlisko železnico in železnico preko Trbiža odstranjeno.

O reški konkurenci se je pričelo govoriti že v začetku in zlasti proti koncu preteklega leta, ko so večje poštne blaga, ki so običajno ubrale tržaško pot, šle iz Avstrije skozi Reko. Ta konkurenca, ki je postala lani mogoča, ker razpolaga Reka z odvisnimi kapacitetami, je bila toliko nevarnejša, ker je nastopila prav v razdobju pojačanih napadov severnih pristanišč. Dosedajni tarifni sporazumi so dajali upravi jugoslovanskih držav in železnice možnost za ostrbo za znižanje tarif, od katerih bi imelo reško pristanišče mnoge koristi.

Novi sporazum je zaenkrat odstranil nevarnost večjega poseganja Reke na avstrijske zaledje Trsta. Železnice razdalje med Avstrijo in Reko po Južni železnici so sicer po

težavah, da bo do 30. aprila ostala v veljavi sedanja tarifa Avstrija-Trst-prekomorske dežele, kakor jo bodo zamenjali z novimi tarifnimi postavkami, ki jih strokovnjaki vseh zainteresiranih železnice še vedno proučujejo. Nove tarifne postavke bodo izšle v dveh zvezkih: v prvem bodo glavne določbe, na katerih je tarifa zasnovana, v drugem pa cenik.

Senzalaciono novost v zvezi z novo železniško tarifo predstavlja ponovna izjava italijanske železnice uprave, češ da nameravajo znati do sedanjega železniške tarife za avstrijske prevoze proti sredozemskim pristaniščem za 7,5 odnosno 15 odst. in poleg tega vpeljati vrsto olajšav (enotne razdalje v vse smeri, odpoved pravice tranzita) in dovoliti za posebno pomembne vrste blaga še nadaljnja mnogo večja znižanja tarif.

Vest o znižanju tarif je svojevredno presenečenje, ker so tržaški in zlasti avstrijski poslovni krogi postavili to zahtevo že pred leti in se zlasti Avstriji poudarjali ob vsaki priliki, da so italijanske železnice tarife odločno previsoke in ne upoštevajo niti realnih stroškov prevoza niti možnosti avstrijskih izvoznikov. Vse kaže, da je bila že sama grožnja reške konkurence za italijansko železnico upravo mnogo močnejši argument kot vse, pa naj bi bile še tako opravilne, tržaške in avstrijske pritombe.

V Rimu so se poleg tega z nemške strani slišale nekatere optimistične vesti. Tudi Nemci so namreč podaljšali svoje tarife po tržaškem zgledu do 28. februarja in je verjetno, da jih bodo v skladu z novo železniško tarifo Trstu podaljšali do 1. maja.

Italijansko-jugoslovansko železniško sporazum je bil z zadovoljstvom sprejet med tržaškimi tehničnimi in gospodarskimi krogi, ker poudarja načelo geografskih razdelj, ki jih Tržaška trgovska zbornica je toliko časa zagovarjala v vseh mednarodnih konferencah. Poleg tega vzbuja pripravljenost obeh železnici uprav in zlasti jugoslovanske uvidenost do Trsta razumljivo zadovoljstvo in zaupanje v ugoden razvoj prometa.

S. B.

Sovjetska inšpekcija na zasedbenem področju

DUNAJ, 24. - Dva sovjetska ministra in nad 20 ruskih funkcionarjev so prišli v Avstrijo, da bi nadzorovali petrolejska tečišča v industriji, ki jo nadzorujejo Rusi.

Ministra sta prišla včeraj s posebnim vlakom iz Budimpešte, ostali funkcionarji pa dan prej. Danes so Rusi nadzorovali petrolejska tečišča v Zisterdorfu, ki dajejo nad 3 milijone ton petroleja letno. Domnevajo, da sovjetska ministra skupno s svojimi soprotniki nadzorujeta vsa področja, ki so pod Rusi. Po nepotrjenih vesteh, so že prej izvršili kontrolo v satelitskih državah,

med drugim razpravljanje sodelovanja z ostalimi sredinskimi strankami na volitvah (tu se ni pojavila nobena rusna opozicija), pa tudi določitev mesta PLI v italijanskem političnem razporedu; to so rešili z definicijo da je PLI ana desni demokratični taborar.

Obširno poročilo o italijanskem gospodarstvu je podal prof. Malagodi.

**ŽIVLJENJE IVANA TRINKA ZAMEJSKEGA JE ZGODOVINA
87-LETNEGA TRPLJENJA IN BORBE BENEŠKIH SLOVENCEV**

prejšnji predlog manjša za 2 odst., v industriji in rudarstvu je zmanjšana za povprečno 26 odst., medtem, ko je v nekaterih drugih panogah nekoliko povečana, kakor v prometu in kmetijstvu. Predlog investicij pa znaša po novem eno milijardo 60 milijonov dinarjev, kar je za 60 milijonov več kot v prejšnjem predlogu.

Na včerajšnjem sestanku predstavnic občinskih odborov ženskih organizacij je bil sprejet sklep, da bodo žene organizirale v 22 mestih in vaseh koprškega okraja tečaje za prvo pomoč. Pri organizaciji bosta ženam pomagala sveta za prosveto in za zdravstvo ter Rdeči križ.

bivalstva, Brez sodelovanja v prebivalstvom in z onemogočenjem opozicij v občinskem svetu, da bi s predlaganjem konkretnih primerov pripomogla k izboljšanju gospodarskega položaja v občini, se občinski upravi ne bo nikoli posrečilo, da bi na področju gospodarske osamosvojitve dosegla kakršne koli uspehe.

**Orok povzročil
eksplodizijo bencinskega
soda v Ul. F. Severo**

ugotovila, da je Bevitorel stal na deski, ki je bila položen na z ene na drugo stran ograja na stopnicah ter obmetaval strop z malto. Čim je mož korčal svoje delo je hotel oditi domov, toda pri vsej verjetnosti je tuerodno stopil ali pa stopilo v praznino in padel s 11 metrov višine v prtiličje, kjer

Otroka so takoj nato odpeljali v bolnico, kjer so jo morali zaradi zloma noge sprejeti s prognozo okrevanja v 5 tednih na ortopedskem oddelku.

NOCNA SLUŽBA LEKARNA
Al Cammello, Viale XX settembre 4; Godina, Campo S. Giacomo 1; Sponza, Ul. Monto sin 9 (Rojan); Vernari, Trg. Valmar 10; Vielmetri Trg della Borsa 12; Harabaglia 19 Barkovljah 19
Nicolì v Skednju.

14. IN 15. FEBRUARJA
ENOINPOLDNEVNI
IZLET V
BUZET
Vpisovanje do 31. t. m.
pri «Adria - Express», Ul.
F. Severo 5-b - tel. 29243.

36-LETNI išče službo čisto
oskrbnika boljše posestva,
koj ali tekom dveh mesecev. Go
vori slovensko, italijansko
nemško. Ponudbe na upravo
pod šifro »ZANESLJIV«.

ZA SKLEPANJE VSEH
ZAVAROVANJE — predvsem pro
ognju in strelj — iščem sodelav
in obveščevalce. Dober postoj
ski zaslužek! Pisati na upravo
sta pod »Skupno delo«.

ČESTITKE

Slovensko-hrvaške prosvetne zveze in Društva slovenskih srednješolcev v Trstu

V petek 23. t. m. dopoldne je odpotovala delegacija Slovensko-hrvaške prosvetne zveze v Trstun v Beneško Slovenijo čestitati prof. mag. Ivanu Trinku - Zamejskiu na njegovo 90-letnico rojstva. Čestitke se glasi:

"Tebi, Ivan Trinko, veliki sin Beneške Slovenije, stoletne mučenice, gaten, trpinčen in raznarodovan, a vselej vneto za domačo školo in domovo devalo, zapojejo v zmago pravice, čestitajo ti vsega srca tržaški Slovenci. Tvoji bratje po usodah in trpljenju, po borbah zoper nepravice in po veri v zmago pravice in pravice, ob Tvojem devetdesetem rojstnem dnevu, ko se ožirajo na storočno dolgo in plodno življenje, posvečeno znanosti in umetnosti, pesmi in ponosni liku, in spemom, posredovanju kulturnih dobrin, med vzhodom in zapadom, izobraževanju in neustuhnemu delu za blaginjo ljudstva, in z željo, da bi kot oče beneških Slovencev je dolgo zdrav in čit spremljal njih usode in dočakal z njimi lepše dni. Ti kličemo: Na mnoga leta!"

Tudi Društvo slovenskih srednješolcev v Trstus je odpošlalo mag. Trinku čestitke naslednje vsebine:

"Ob priliki Vaše devetdesetletnice vam srednješolci in vam zeli se mnogo srečnih dni. Ponosni smo na Vas, najstarejšega življenjskega slovenskega pisatelja in pesnika, neustrašnega buditelja beneških Slovencev. Ponosni smo na to, mladino toliko truda in časa. Ponosni smo na Vase neodoljivo delo in obljubimo, da bomo sledili Vašim zgledom, in tako ostali zvesti stidovi svojega naroda."

Z iskrenimi čestitkami Vas pozdravlja DRUŠTVO SLOVENSkih SREDNJEŠOLCEv V TRSTU

Orona Zupaničiča "Pesem od zapada, posvečena Trinku."

MSGR. IVAN TRINKO - ZAMEJSKI - DANES DEVETDESETLETNIK

IZREDNO NADARJEN, PLODOVIT DUH,

ki je v vsakdanjem življenju dojemal motive za svojo umetniško in znanstveno ustvarjalnost

Beneška Slovenija, in z njo vsa Slovenija, slavi danes devetdeseti rojstni dan Ivana Trinka. Če pomislimo, kaj predstavlja Ivan Trinko, za najzgodnejšo vejo slovenskih narodov in posebej za beneške Slovence, nam bo jasno, da spada ta devetdesetletnica med najpomembnejše slovenske kulturne obletnice. Zunanji dogodki skoraj stoletnega, nenavadno plodnega Trinkovega življenja niso kdo ve kako pestri in bogati in se dajo naštet v malo vrsticah. Rodil se je 23. januarja 1863 v beneškoslovenski vasi Trčmunu na pobočju Matjurja. Obiskoval je italijansko osnovno šolo v Jeleni pod Trčmunom in v Cedadu, nato gimnazijo, licej in bogoslovje v nadškofjskem semenišcu v Vidmu. Leta 1886 je zapel mazo in se posvetil nato profesorji službi v istem zavodu. Njegovo življenje je potekalo v glavnem med Trč-

bi si ga obe vsega osvojili. Meja ima svojo moč, oblikuje po svoje ljudi na tej in oni strani mejnikov. Trinko je sprejel italijansko vzgojo in italijansko učnost v takem obliju, da je bil na robu, s katerega bi se bil utegnil popolnoma nagubiti na zapad in podletiti izkusnjavam slovstvene slave, ki se mu je smehljala iz italijanskih pesniških logov. A tudi prava domovina ga ni izpuščala. Bivalec med domačim slovenskim ljudstvom in obsevanje s Petrom Podroko ga je zmeraj znova spominjalo, da je Slovenec in bi moral stati tisti avstrijski mejniki, ne vzhodno, temveč daleč na zapadu od njegove vasi. Po tem občutju je živel, delal in ustvarjal.

Blizina Soške doline, Gorice in Trsta, kjer so smeli Slovenci kljub vsej reakcionarnosti stare habsburske Avstrije na svojih tleh dihati in se izživljati kot Slovenci, hoditi v slovenske šole, gojiti svoj jezik in svojo kulturo, svojo pesem in svojo igro, izdajati svoje knjige in časopise, mu je odpirala oči o vrednosti in zanesljivosti prelepih obljub liberalne Italije, ki so po plebiscitu skopnele kakor sneg na soncu. Beneško Slovenijo je zjel najhujši raznarodovalni vrtnec, ki je pahnil slovensko mladino v italijanske šole in slovensko prebivalstvo v duševne mreže italijanskega uradništva z očitno potujčevalnimi nameni in načrti. Ko se je Trinko tega stanja do dna zavedel, se je na koncu srednje šole in na višji šoli z odločnostjo in vztrajnostjo otreseel smrtnega obteženja in se usmeril v mladostnim ognjem k svoji pravi, naravni, vzhodni domovini.

S svojim življenjskim zahtevom je kazal vsa naslednja leta svojim beneškim rojakom in pohlepni brezobzirni raznarodovalni Italiji, kako naj živi zamejski Slovenec, ki ga skušajo krivici raznaroditi in mu ugrabit, kar je vsakemu narodu najdražje in najsvetejše. Skladno in objektivno je slovenske pesmi, narode slovenske knjige in liste, italoslovenske in pisemnih stikov z zavednimi Slovenci in slovenskimi kulturnimi delavci, util svoje rojake z besedo in peresom, zagovarjal njihove pravice, polajševal tujim oblastem, posvetilim in cerkvenim, potrebe in zahteve svojega ljudstva in skušal temu ljudstvu pomagati, kjer koli je mogel. Obenem je pravilno cenil resnične kulturne vrednote sosednjega italijanskega naroda. Po potrebi in okolištni-

je zložil včasih kakšno italijansko pesem, sodeloval je pri italijanskih časopisih, z razpravami in članki o beneških Slovencih, o njihovem jeziku, o njihovi narodni pesmi in narodnih napetih v mnogovrstnih važnih vprašanjih svoje dobe. Sestavil je slovnico za Italijane in spisal italijanski knjigo o Jugoslaviji, da bi s tečajnim znanjem poučil italijanske sosedje o novi jugoslovanski državi, ki se je ustanovila po prvi svetovni vojni, o jugoslovanskih narodih, njihovih zgodovini in njihovi kulturi. V knjigi je zavračal krivice in sovražne sodbe o tej državi in njenem prebivalstvu in zagovarjal pospeševanje prijateljskih odnosov in mirnega sožitja med slovenskimi in romanskimi narodi, posebno med Slovenci in Italijani.

Pod fašizmom je dvigal svareče opomine zoper surove poskuse nasilnega uničevanja slovenskega jezika na beneškem ozemlju v cerkvi in družini. V Vidmu je imel sitnosti in prekeranja s krivič-

nimi oblastniki iz cerkvenih in državnih višjih uradov, ki so delali družno in sporazumno za narodno smrt beneških in primorskih Slovencev. Fašistična komisija za konfinacije in internacije je imela tudi Trinkovo ime v svojih seznamih, zmeraj češče ga je reševala in da je ta vladavina le še malo trajala, bi čestljiva starost pesnika in pisatelja beneških Slovencev prav gotovo ne bila obvarovala pred kazenskim izgonom iz ožje domovine ali se pred čim hujšim.

Ivan Trinko je prebrodil vse hude in najhujše dni v tesnem stiku s svojim ljudstvom, ki mu je posvetil največ svojih sil. Dočakal je zlom najkrvivejše vladavine. Podpiral je narodnoosvobodilno gibanje in se v visoki starosti zmeraj zavzema za to, da bi zmagala tudi v Beneški Sloveniji zdrava nacionalna medsebojna pravica in mirnega sožitja med sosednjimi narodi.

Ob njegovem devetdesetem rojstnem dnevu, mu želimo, da bi kmalu dočakal uresničenje takih načel in bi nato še dolgo živel zdrav in zadovoljen sredi svobodnih rojakov. Na mnoga leta!

A. BUDAL

Ivan Trinko Zamejski TOGA

Kadar pod večer sonce zlato
poljubi zadnji svoj nam svet,
in drehte se zlati kosati
in kos prepeva v grmu skrit,
tedaj sprehajam se v samotni
zamišljen v broj minulih dni,
prebradko čustvo se me loti
in v prsih srce me boli.
Na razvaline svoje sreče,
samoten sedem, nem, solzan,
in tešim srce krvave,
prepolno mnogih, bridkih ran.
Tedad prihaja, krasna deca,
upira lepe v me oči:
v očeh v njih solzica sveta,
ki lakor biser se dišči.
In glej! V prijateljsko iskreno
podaja roko prožno mi,
poljubna strastno mi ognjeno
to celo temno, tozno mi.
Potem nasproti vzhodu z belo
devica kaže mi roko,
in zopet glej! Čez lica vso
veselo solze mi teko.
Oj tam, oj tam na lepem vzhodu,
kjer mesec ustaja in svetel,
oj tam so bratje mi po rodu,
za koje kri bi gorko dal.
Oj tam, oj tam, je domovina,
po koji vidiha mi srce;
tolzba tam mu je edina,
ko tožne misli ga more!

ETNOGRAFSKI PABERKI IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Se ohranjeni običaji in pesmi-kolednice o božičnem času

Običaji božičnih dni so v Beneški Sloveniji ohranjeni in prikazani jako pestro iz različnih tradicij. Najbolj izrazite so po vseh Nadškofjski dolini, kjer se in navade se prekmajajo iz roda v rod; toda zaradi časovne spremembe njih običaji se tudi te navade nekako prikrivajo novemu časovnemu okoliščju. Blizu pa ostanejo le izstani. V Nadškofjski dolini nastanejo začetek božičnega časa z ubranim zvonjenjem božičnega praznika. Zvonjenje vseh cerkva v približno dolgašnji zadone v hribovih nepopolnoveru. To je zvonjenje in prijetno je pozvati ljudi te čiste harmonijske dave.

Družine se zbera na večer doma okoli ožnjice, na katerem plapolna življenja ograž. Matere in druge ženske v hiši, ki so bile v zadnjih dneh započene s čistočnim in pospravljanjem, so započene s pripravami vsega, kar je treba za struklje, ki so tradicionalna bed božičnih dni v Benečiji; otroci, ki so počevni nabirali mah, postavljali jaslice in božično drevesce, se je malo mudilo, da končajo delo pred večerom. Struklje imenujejo tukaj egubancem, ker se napolnijo z nekimi sestavinami kot v veliki noči gubance: zmeliti orehi in mandeljni, rozine, maslo, skutu in dišave-zadimbe. Na božično noč raje bi struklji v vsaki hiši. Tako je bilo vsaj včasih, sedaj so pa že izjeme zaradi okolišnin povojnega časa. Pri terških Slovencih pa to že od nekdaj ni v navadi.

Opolnoči gredo vsi lepo praznično oblečeni k polnočnici, med katero je takozvani eufara (kofer — iz nem.). Tedaj gredo vsi ljudje, ki so v cerkvi, okoli oltarja v vrsti in skušajo paša (paš — pace — mir, znak miru in sprave), t. j. srebrni križec s svetiljo, ki jim ga pomoli duhovnik; obenem položijo tudi primeren dar v denarni na za to razgrnjeni prti na oltarju. Eufara se udeležijo vsi stari in mladi, tudi tisti, ki jih sicer vse leto ni v cerkvi. Brez eufara ni božiča za Beneško Slovenijo, tako se je včasih reklo.

Med eufarom pa vsi enostavno pojo, kjer je duhovnik Slovenec, starodavno božično pesem: eTe dan je vsega veselja. Mogočno odmeva to petje po cerkvi.

Smatram za umestno, da na tem mestu izpišem iz C. M. koledarja za leto 1910, kar sem pisal o takem petju, kar sem ga privraku slisal na dan sv. Treh kraljev 1. 1909 v Roncu v Nadškofjski dolini. In posebno me omembe vredno, da so takrat petli po slovensko dandanes pa ne, ker imajo laskega duhovnika, odkar je sel 1. 1937 J. Kruder, ki je bil zvest Slovenec, zaradi starosti v pokoj v svojo božično pesem:

Te dan je prepa veselja
devica rodila,
tega sina božjega,
naslega odraslega,
stvarnika nebeškega,
angelskega kralja;
kdo je slisat te-te glas:
devica je rodila - te čuda
prevelika.

Peli so bučno enoglasno in prenehali prav pred povzdigovanjem, potem pa zopet nadaljevali druge kitice. Do konca mase. Po koncu mase je prišel kaplan in povedal, da danes ni pridjal, ker se mu mudi k fari v St. Peter. In to pesem poljo po vsej Nadškofjski dolini vse praznike božične dobe. Na predvečer Treh kraljev prižigajo kresove na vidnih mestih kakor o sv. Ivanu poleti. Ta navada je iz Furlanije in ima pomen v ljudski tradiciji, da ti ognji kažejo Trem kraljem pot v Betlehem.

V Terški dolini in tam okoli, koder bivajo Slovenci,

ljev) nas je zgodaj zbudilo zvonjenje. Vabilo je k maši. Ronška cerkev je, še kake dobre četrte ure oddaljena od Dornjeve (skupina hiš, kjer je živel zavedna družina Domenjo). Po strmih stopnicah smo šli k lični cerkvi na pobočju. Stopili smo na žagrad. Pričela se je daritev in mašnik je prečital slovenski evangelij. V tej cerkvi nimajo orgel, zato je vedno tiha masa, šele pri darovanju zapojejo in tako je bilo tudi takrat. Nekdo je jel ena prejšjo peti in nato mu je sledila vsa cerkev. Peli so staro božično pesem:

Te dan je prepa veselja
devica rodila,
tega sina božjega,
naslega odraslega,
stvarnika nebeškega,
angelskega kralja;
kdo je slisat te-te glas:
devica je rodila - te čuda
prevelika.

Peli so bučno enoglasno in prenehali prav pred povzdigovanjem, potem pa zopet nadaljevali druge kitice. Do konca mase. Po koncu mase je prišel kaplan in povedal, da danes ni pridjal, ker se mu mudi k fari v St. Peter. In to pesem poljo po vsej Nadškofjski dolini vse praznike božične dobe. Na predvečer Treh kraljev prižigajo kresove na vidnih mestih kakor o sv. Ivanu poleti. Ta navada je iz Furlanije in ima pomen v ljudski tradiciji, da ti ognji kažejo Trem kraljem pot v Betlehem.

V Terški dolini in tam okoli, koder bivajo Slovenci,

Two musical staves with lyrics in Slovenian. The first staff is for a song titled 'Dve božični pesmi: prva je iz St. Lenarta, druga iz Oblice - Gorenjega Trbilja'. The lyrics are: 'Oj le-ga kra-ja du-ga-sla, za-poved uon por-sla, da se more ves svet pod-pi-sat, tudi Jo-žef Mari-ja.' The second staff is for a song titled 'Božična pesem iz Beneške Slovenije'. The lyrics are: 'O čuj, o čuj, so-sje-dac mu-ji, kaj ti jest ta-be po-vien.'

Naš tedenski pregled

V torek, 20. januarja, so bile ZDA za pol ure brez predsednika, potem pa je nastopil svojo službo novi predsednik Eisenhower, ki je bil izvoljen na lanskem volitvah. Po ustavi preneha službena doba starega predsednika 20. januarja točno opoldne. Eisenhower pa je prisegel in bil ustoličen ob 12.30. Truman, je se isti dan odpotoval domov v Independence. Kronisti vedo še povedati, da se je Truman med ceremonijo olajšano smehljaj, medtem ko je bil Eisenhower videti zaskrbljen in čemerjen; prav obratno pa je bilo pri obeh boljših polovinah, ki poznata pač samo lepe strani predsedniškega.

Eisenhowerjev uvodni govor je natelet večino na naveden sprejem. Po svoji umerjenosti in, rekti bi, treznosti, je bil daleč od nekaterih propagandnih potez, ki jih je predsednik med vojno kampanjo, v njem je tudi cela vrsta lepih načel: priprazen OZN, nedeljnost miru in, blaginje po vsem svetu; obodba popuščanja napadalcu na račun drugih itd. Svede pa je vse to zelo elastičen okvir; kako se bo v omenjenem razvijala republikanska politika, na najboljšo pokazala bodočnost.

Predsedni bo treba videti, koliko se bo zna upreti rastjoči pritiski desničarskih krakov v svetu (tudi Messagero Venetio je je našel svoj recept: ofenziva na Koreji in Trst Italiji). Ki pod krinko šorbe proti komunizmu, silijo svet v Ameriki sami so taksi ljudje, in še precej vplivni: pomislimo samo na slovece na evropskih kot Mac Carran, Mac Carthy in podobni. V Italiji pripravljajo klerikalno diktaturo De Gasperi z uvažanjem večinske volitvega zakona, izza De Gasperija pa se režijo Geddo, Kiriškiška akcija in Vatikana. V Zahodni Nemčiji se ukvarja Adenauer s podobnimi načrti v Franciji demokratijski vse bolj snubijo goliste.

V Nemčiji so odkrili tudi nacistično zaroto, ki-gotovo ne bi bila tako važna (kajti nacistem, tak kot si ga navadno predstavljamo, s ključastim križem, z rjavo-rjavo paradižnjakom, je, vsekakor že odslušil, čez njo se ni bile povzela nekatere sumljive obkolitve, ki dajejo misliti. Z več ali manj verjetnostjo lahko tem okolščinam pridrunko še druge; zveza med njimi je morda zelo hipotetična, vse, kakor pa zanima.

V našem dnevniku smo že objavili obširen članek o zvezah fašistične internacionalne, ki gredo v Francijo Španijo, do raznih najbolj reakcionarnih emigrantskih fašističnih krogov v Argentini, do raznih velikopisnih predstavnikov, pa tudi v smeri proti Krenjuju, Fritz Dorls, eden izmed vodilnih članov odkrite nacistične zarote, se je hotel ukamčiti v svetovsko cono, in kam je tignil Bornemann, osmi član zarote, ki se je odtegnil aretaciji, je še danes uganka. Zelo zanimiva so zveze, ki so jih imeli aretirani nacisti s tistimi nemškimi strankami, ki neposredno predstavljajo veliki narko-ranski vekalet. Predstavnik nemške liberalno-demokratske stranke se je sicer zelo potrudil, da bi zanikal zveze med svojo stranko in nacisti, obenem pa na ves glas protestiral, ker mu (mož je namreč po poklica odvetnik) se niso omogočili, da bi pravno zastopal glavnega osumljenca Naumanna, še več, Aschenbach — o njem namreč govorimo — je protestiral tudi proti aretaciji nacistov. Še da esee razdor med borce proti komunizmu, obenem pa se z brzojavko obrnil po pomoč k predstavniku ameriške republikanske desnice Tajtu, anternacionalna — seveda jo moramo tu razumeti v širšem smislu, kot nekako skupnosti interesov, ne kot nekaj organizirane — se očitno širi.

Zanimivo pa je širjenje tudi na drugo stran. V Egiptu se trenutno mudi neki Otto Skorzeny, znan med drugim po tem, da je na Hitlerjevo povelje rešil Mussolinija pred nosom vrlih badogievskih vojakov. Skorzeny se je po vojni umaknil o Španijo, kjer vodi zdaj v Madridu dobro uspevajoče podjetje za letalske prevoze; v Egiptu ga zanesla trgovska pata. Skorzeny je izjavil, da so Angleži aretirali njegove prijatelje (kaže pa, da so bile vezi med njim in zaprtimi nacisti še kaj več kot »prijateljske«), ker so bili ti »naklonjeni Arabcem, ker so hoteli razvijati trgovino med Nemčijo in arabskimi državami itd.

Ne bomo trdili, da Angleži ne poskušajo utesnjevati trgovine med Zahodno Nemčijo in arabskim svetom, kot se pač povzda; hotejo, proti rastoči nemški konkurenci in pri tem niti kdovekak ne izbirajo sredstev. Toda Skorzenyjeva razlaga ni samo simplistična in v njej se sicer vidi tudi ne skrivajo samo stare nemške težnje, da si pridobijo arabski svet zase in spodrinejo Anglijo; zelo čudno bi se zdelo, ko bi jih Skorzeny zdaj zastopal kar tako apriativno. Tudi ne vemo, ali je šlo samo za reklamno, za prizadevanje, da bi s podobnim laskanjem Arabcem in njihovi anglofiliji hotel podmazati svojo trgovsko potle. Kaj to?

Čudno, toda u spet zadene-mo na Moskvo in na njeno mo-vo politiko snubljenja arabskih dežel, povezano z antise-mizmom (ta recept je poznal že Hitler). Morda gre za na-ključje, kot gre morda za na-ključje, da se na primer špan-ski diktator Franco zadnje ča-sa tako zelo zanima za arabs-ke dežele.

So pa še druge stvari, kjer se moskovski interesi krijejo z interesi nemške desnice. Dertingerjeva aretacija je zelo poučen primer. Dosedanji nemški zunanji minister je bil demokratičan in zelo primerna oseba za sovjetsko politiko propagiranja nemške enotnosti, ki naj ustvarja stalen raz-dor v Zahodni Nemčiji, ker je to poa parala, ki jo vsak Ne-mec rad slisi. Razni znaki ka-žejo, da se je z Dertingerjem od ožidonomemškega zunan-jevega ministrstva poslovila tudi njegovas politika nemške enotnosti in da se bo Vzhodna Nemčija, ki ima še danes o so-vjetskem bloku, nekaj izje-men položaj, kmalu v osem-umrle med ostale sodelice. To pa pomeni tudi mnogo traj-nejše in globlji razdelitev Nemčije.

Zahodnonemška desnica s takim razvojem pravzaprav ne more biti nezadovoljna. V združeni Nemčiji bi bilo Ade-nauerjeve vlade kmalu konec, Adenauer pa je kot reak-dor demokratizirani rajši prii o Galiji kot drugi v Rimu. Ku-toličani prevladujejo namreč v južnih in zahodnih nemških predelih, na vzhodu pa imajo veliko večino protestanti, med katerimi katoliški klerikalce Adenauer seveda nima volice-vo. Poleg tega so socialni de-mokrati od nekdaj imeli svoje najmočnejše postojanke na srednjememskem industrijskem področju, ki je zdaj večinoma v sovjetski coni (Turingija, Saška). Iz vsenemških voliten bi kot zmagovalec zelo verjet-no izšla socialno demokratska stranka, kar nemški reakciji nikakor ne more biti všeč. Po-rog tega daje trgovina med vzhodom in zahodom maresko-mu mastne zasluzke.

Z osem tem smo začrtali ze-lo zanimiv krog, resda hipote-tičen, ki pa vendarle ni, da bi ga pustili enamer. V tem kro-gu pa ima nacistična zarota svojo težo in pomen. Skoda le, da so bile angleške oblasti do-slej tako skope v objavljanem podrobnosti. Eden je s svojimi izjavami razočaral celo ang-leške konservativce. Vprašanje pa je, koliko bo Churchilllova vlada sploh hotela objaviti.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Delegacija iz Trsta (SHPZ), Gorice (Prosvetna društva v Italiji) in Beneške Slovenije (Matjur) pri mag. Ivanu Trinku

TONI ŠIFRER
KMET
in
STVARI

POSLEDNJE ORANJE
Konec oktobra (23.X.1941)
Najprej govorimo o barvi listnatih gozdov, simfonijo svoje premenne barve, ki jo s seboj prinesejo košice, smreke, ki se ne čudijo, če jih ne vidimo. Neskončno mirni, stoli filozofski, ki jih z visko gledajo na svatovski nočenskih barvi z oktobrskimi soncem in zelenimi mladimi posevci. Zaradi svoje nad svojimi miri in pomno, da maloček ve, kdaj so izgubili sok in da tako tih doživljajo izpremenitost. Zakaj vse se premika, se zemlja se togo obrne v času jesenskemu oranju in nastavi svoje etere svetli dani sonca in snega, da ga utrdita.

V ta čas hodijo po poljih samotni oraci in orjejo, orjejo vse dni, sklonjeni nad zemljo in prijetljivi, ki leži na tovariške koline, da gredo po pravi poti. To oranje je poslednja jesenske in pomladne oranje, zadnje očistitve zemlje od dvomljivih posevkov, ustvariti vidno razločje tam, kjer je samo oranje, tam gojimo samo orja, tam travo in plevel, ki ne pozna letnih časov, zakaj vse leto se plodi.

Polej ne more biti o vseh teh koreninah, repih, nobenih in ajdovskih nobenih dvojbe, če pripravljamo za to spomlad. Kmet je z drvesom izbral zadnje sledi letine na njivah, ki je prej pravno odločil pridelek družini, živini in zemlji.

Pri jesenskem oranju preloži preložitost in sledi v budočnost. Za leto in leta ve, kaj je sial na njivi, ki jo orje in kako je zel v budoči dni meri s svojo mislijo in dolga naravi pot, vedno, da ji bo pomagal s starodavno oranjem, ki jo kmeti, kmeti in njive, gnoj na njivo. S tem svojim oranjem pravi mladi roki mrtvi zemlji spomladni plasti, da pride v obetstvo žive rasti in plodnosti.

Ta ure je kmet sam z zemljo in nenavadnim som jesenskega sonca. Kmeti so dobili že dolgo diano in tako drugače volje so kmeti poletni. Vetrji jesenski dajajo se včasih prijetno od gora in zavijajo preli perle, da je na svetu kakor razpela, iz odnosa dekline, ki si zavije krilo čez sajo neurejene tropce plov girlande krakih polevenosti gojenosti, se se čudili, vendar je njihov kratki in oprezen njih polt.

JESENSKI VECERI
Dolgo se upira jesen temu, ki jo skuša premamiti, naj kar tja v tri dni pusti svojo nalogo, pripraviti stvari na zemljo na zimno. Dnevi včasih skoraj ne služijo, kam gredo, vendar so se tako mnogore umirili od zgodnjih viharjev, v katerih so se borili s snegom. Čeprav so ga zasno se premamili, jesen se je kljub temu stislila pod silne napuste gospodarskih poslopj. Pod odnese je naša korenja in repe, k podom je nalozila zelja in kletjanske je do roba natlačila s streljo. Neverjetno, kako negimo pozivajo stvari na svojih mestih, kljub, da so varne pred snegom, da so vrnili pred, da je takost gost od megie, da se klovo škofski boji stopiti vanjo.

Polej je ob takih veterih tako samotno, da bi križalo od zapučenosti, bi križalo nebo brez bleksa tako blizu, da ne ves, ali so metle točke nad ravnino ali na kmetih dvorščini ali pa se zvezda nad gorami.

CHARLES DICKENS
PICKWICKOVCI
191.
Prevedel prof. dr. Fr. Bradac

Pri kavarni Doktorskega kolegija se je sprevod ustavil, da bi se pokrepal, in ko so se izvršile zakonske o. drebne, je sprevod nadaljeval svojo pot.

Do majhnega izgrada je prišlo v Fleetst ulici, in sicer zaradi svoje glavnosti osmih gospodov v zadnji straži, ki so na vsak način hoteli iti po starih. Sklenili so, pustiti gospoda s pegasim obrazom zadaj, naj se tepe z raznašalec listkov; in sele ko je bil ta boj dobojevan, so ga prijatelji zopet sprejeli meš. Razen te neznačne prigode se ni nič primerljivo važnega na tej poti. Ko so dospeli do Fleetstih vrat, se je poslovala vsa karavana od tozileja in zakicala tožencu trikatratno gromovito «slavo!» Podali so mu drug za drugim roko in odšli.

Ko je bil Sam v veliko začudenje Rokerja in Ned-

KAKO POLENCIRATI NEKATERE PANOGE KMETIJSKE DEJAVNOSTI

Vrtnarstvo in cvetličarstvo
nudita široke razvojne možnosti

Vprčsnje živinoreje - Ureditv Glinčice in Ospa bi spre-menila travnike v donosne vrtove - Vinogradištvo v krizi

Po konferenci Kmetke zveze, ki je bila konec novembra preteklega leta, smo v našem dnevniku objavili več člankov, v katerih smo obravnavali razvojne probleme, ki tajejo našega kmeta. Vsa taka vprašanja so bila ob zaključku konferen-ce zajeta v posebni spomeni-ci, ki jo je Zveza odposlala pristojnim oblastem. V našem današnjem članku se bomo omejili le na eno vprašanje, in sicer kako poencirati nekatere panoge kmetijske dejavnosti.

Živinoreja je med vsemi panogami kmetijske dejavnosti na našem področju najbolj ogrožena. Visoka cena krme, znatna konkurenca bližnjih proizvajalcev, postopen prehod trgovine mleka na krajev-nem tržišču v roke monopolistov - vse to so vzroki, ki učinkujejo negativno na do-mačo živinorejo. Bolj kot za kolonizacijsko težijo za kakovostnim izboljšanjem. Po-trebno je omogočiti tudi manj premožnim nabavo plemen-ske živine. Glede potrošnega blaga je nujno zagotoviti ži-vinorejcem krmo po ugodnih cenah. Tržaško področje je po-stalo pomembno središče mli-narske industrije. Zato bi bilo prav, da se krajevnim živi-norejcem daje prednost pri na-kupu postranskih proizvodov te industrije brez nepotrebnih vmesne manipulacije. Pouda-riti moramo, da predstavlja ta-sa na živino znatno breme, predvsem pa trošarina za za-goj prasičev, ki je uvedena čez-ot takti, ko gre za zalog za domačo uporabo. To je prisi-ljivo mnore rejce, da so znižali število glav ali pa rejo plo-h opustili.

Vrtnarstvo in cvetličarstvo nudita morda največje razvoj-ne možnosti. Ta panoga, ki je sicer pod vplivom ugodnih trž-nih pogojev, ne sme biti pre-puščena sama sobi. Okaže se, so potrebne predvsem glede do-bave vode za zalivanje, in si-ker po tarifah, ki so bile v raz-merju z drugimi tarifami o uporabi vode v veljavi pred vojno. Poleg tega pa so po-trebne tudi ustrezne podpore, da bi si vrtnarji lahko ogledali ra-cionalne naprave za namaka-nje.

Ureditv hidroinžnikov Glin-čice in Ospa na podlagi pri-mernih načrtov, ki bi omogo-čali izkoriščanje vode v namakalne svrhe, bi predstavljal izredno pridobitev za kmeti-tamkajšnjega okoliša in bi do-gledno tega, da bi se danje

njuje in travnike spremenili v donosne vrtove. Prav tako: je na našem področju še mnogo neizkoriščenih leg, ki bi bile za vrtnarstvo zelo primerne.

Vinogradištvo oz. tisti, ki so s to panogo bavijo, so od obilni prešli znatne podpore. Vendar uspehi izboljšav niso dali zaželenih uspehov, in si-ker zaradi slabe izbire sadik iz krajev, ki niso našemu pod-ročju podobni bodisi po pod-nebu bodisi po sestavi zem-lje. Prav zaradi tega smo že večkrat poudarili važnost, da bi se sadike nabavljale iz bliž-njega zaledja, odkoder prihaja-jo že od ne daj. Važno bi bi-lo tudi, da bi se na področju ustanovila osrednja tržnica.

Tudi pri vinogradištvu se mora pospeševati bolj kakovost kot količina. Kazalo bi, da se prouči možnost tipizira-nja naših vin, čeprav je treba priznati, da bi pri tem nale-teli na težave in na vprašanja, ki jih ni lahko uresničiti.

Tukajšnje vinogradištvu pre-življa krizo in sicer zaradi o-gromne konkurence bližnjih in daljnjih vinogradnih pod-ročij. Zmanjšanje trošarine na domače vino je potemtakem neobhodno potrebno, če ho-čemo ohraniti naše vinogradi-štvo saj na dosedaj stopnji. Poleg tega bi bilo treba omogo-čiti, da se kmetije okolišijo z žganjeko in v ta namen odpravijo ali vsa, znižajo se-danje zares ogromne akse na izvozni alkohol, celo za pi-jačo, ki služi za domačo upo-rabo. Polčrtati je, da so u-kašnji kmetije po prvi svetovni vojni uvedbo te takse zelo občutili in so ji silno naspro-tovni, saj je bila pred žigazve-ka iz grozdja in sadja dovol-jena proti piliču zmrzne cent.

Neobhodno potrebno bi bi-lo, da se ustanovi ustrezna mreža fitopatoloških opazova-lnic, ki so jih uvedli že v vseh narodnih deželah, da bi pra-vočasno opozarjali vinogradi-ke o pravih časi za skropitve. Koristi, ki bi jo od tega meli vinogradičji, bi bila velika, če upoštevamo visoke cene skro-pil.

Kar se sadjarstva tiče, daje to področje zelo velike razvoj-ne možnosti v primeri z da-nušnim položajem, predvsem če upoštevamo sedanji nazad-niki našega gojenja, nepri-merno izbiro vrst itd. Redi-ko s sadjarji, ki razpolagajo z racionalnimi sadovnjaki, ki vzgajajo drevesa na primeren način. Sadjarstvu bi morale

oblasti po vsem tem posvečati večjo pažnjo.

Vprašanje zase je pogodova-nje golih zemljišč z ekstenziv-no kulturo, (pašniki, travniki-pašniki, večkrat pa tudi sko-raj neproduktivna zemljišča). Nekateri kulture lesnega in sadnega drevja kot je n. pr. oreh, so skoraj izginile s Kra-ske planote. To področje daje obširne možnosti in bi ga bi-lo treba pretrasti predvsem glede zemljišč te vrste, ki so last podeželskih in vaških skupnosti. Tudi vprašanje protive-trovnih pasov, ki je pravzaprav povezano z gozdarsko dejav-nostjo, bi ne smelo biti neupo-štavljeno glede na tukajšnje ki-matične razmere. Potrebni pa so tudi v tem primeru koor-dinirani načrti.

VAŽNO ZA VSAKEGA ŽIVINOREJCA

Zastrupljenja pri domačih živalih

Opis najpogostejših zastrupljenj in sredstva, s katerimi ta zastrupljenja zdravimo

Mnogokrat se pojavi pri ži-valih zastrupljenja in kmeto-vice ne vedo, kako bi jim jih pomagali. Zato se prika-žejo se razpisal najvažnejša zastrupljenja in prvo pomoč.

Zastrupljenja imenuje vsa-ko škodljivo kemično delova-nje na organizem. V širšem pomenu izhaja zastrupljenje iz motenj v prebavi, pri ka-terih se razvijejo različne raz-ne strupene kemične spojine (avintoksikacija) ali pa iz kožnih bolezni, kjer proizva-jajo mikrobi strupene snovi (toksine), v ožjem smislu pa razumemo pod zastrupljenjem škodljivo delovanje, ki ga povzročajo na organizem stru-pene rastline ali nekatere znane kemikalije.

Strupene snovi prihajajo v telo skozi usta (zdravila, kr-ma), skozi kožo (pri pranju živali s tobačnim kraljino- lid), ali pa z vdihavanjem (ciankalij, dim).

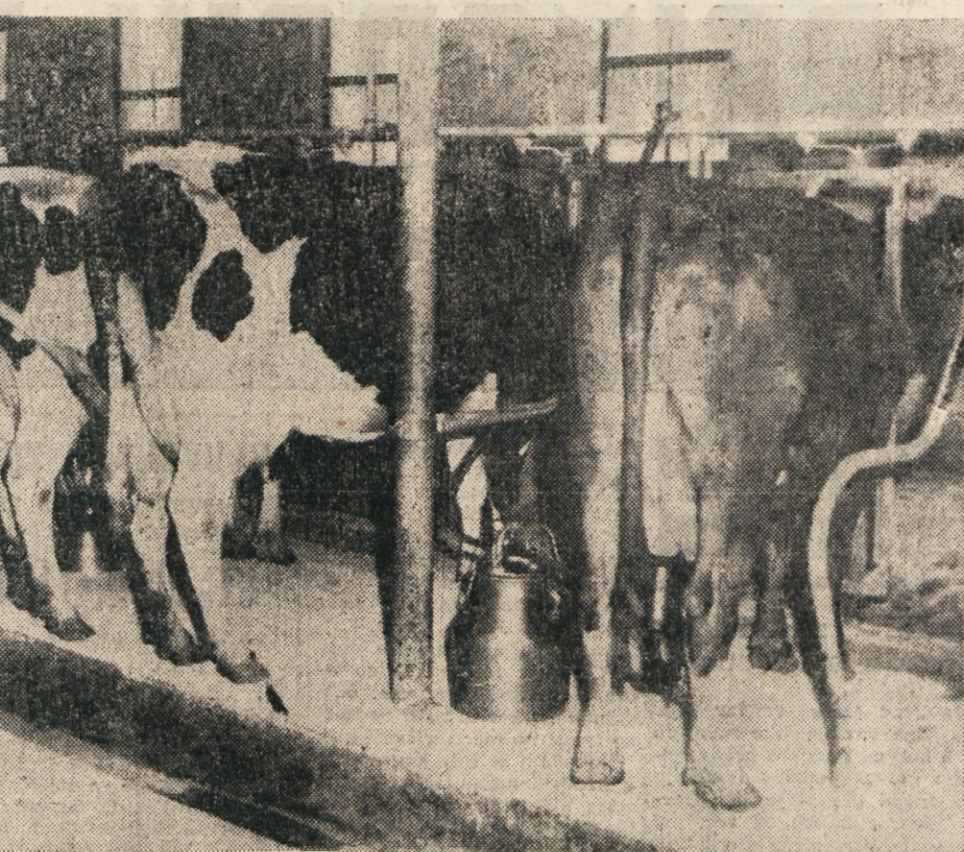
Delovanje strupa je odvis-no od vrste strupa, od njegove količine, od časa, kako dolgo je deloval, od načina, kako je prišel v telo in od občutli-vo-sti živali za razne vrste stru-pov. Zelo težko je dognati, s katero snovjo je žival zastrup-ljena, kajti s kemično preisk-a-vo mnogokrat ni mogoče u-gotoviti vrste strupa, posebno če je žival dobila le majhno količino škodljive snovi.

Če žival dobi v majhno količino škodljive snovi, Učinki strupov so najrazlič-nejši in jih lahko zamenjamo z znaki mnogih drugih bole-zi. Delujejo na želodčni čre-vni kanal, na živčni sistem, povzročajo vnetje ustne sluz-nice, kože, ledvice, srca in sploh vseh drugih organov.

Zdravljenje

Pri zdravljenju se moramo poudariti, da jim hitreje in v dim večji množini odpravimo strup iz telesa, da operemo ži-val, če je prišel strup v telo skozi kožo, da damo živali zdravila, ki znižujejo usvo-jevanje strupenih snovi (olje, mase, mleko), da damo zdra-vila, ki tvorijo s strupeno snovjo neškodljive spojine, da damo zdravila, ki imajo na-sorotni učinek od strupa in tako, ki pomagajo delovanju organov, na katere je strupe-na snov najhuje delovala (srce, črevesje).

Kot splošno dobra zdravila uporabljajo: a) živalsko ali rastlinsko olje v prahu pri za-strupljenju z želišč; b) mleko, kateremu dodamo nekaj tani-

Higienski kravji hlevi so izredne važnosti za zdrave goveje in s tem v zvezi za dobro mleko. Pri novih gradnjah po arajo posebno pažnjo na odv dni kanal, da nima živina pod seboj vlage, moženje z električnimi stroji pa zagotavlja večjo čistost mleka.

na (5 litrov mleka in 1 liter 5 odst. taninov raztopine) pri zastrupljenju z drugimi strupi (metalnimi).

Arsenik

Pri zastrupljenju z arseni-ko se pojavi žledeno čre-vesno vnetje s koliko, grizo (tudi krvavo) s srčno in teles-no slabostjo; pogostoma se po-javlja pri govedu, ki se pase na travnikih v bližini kemi-čnih tovarn, ker se iz dima iz-lučuje arsenik in pada na tra-vo. Pri tovarni kem zastrup-ljenju se pojavljajo znaki po-lagoma: živa se dožaja, če se krmi. Živina s senom izpod sadja, ki je bilo skropljeno z arsenikovimi preparati in ga medej dobro izjeda. Navad-za zdravila so magnezij v pra-hu, žveplo ali železni prah.

Fosfor

Netek, stokanje, zlatenica, krvavitve na koži in sluznicah, kašelj in težko dihanje so glavni znaki zastrupljenja. Protizdravila so kalijev per-manganat ali modra galica (velika žival 10 g na mnogo vode).

Svinec

Nevarno je pokladati krmo izpod dreves, ki so bila skro-pljena s svinečnimi preparati. Znaki so: vnetje želodca in črevesja, kolika, slinjenje, bru-hanje, griza, živčni krči, tre-petanje, epileptični napadi, paraliza jezika ali nog. Kro-nično zastrupljenje se poja-vlja v okolici tovarn (glej ar-senik). Zdravila: glauberjeva ali grenka sol (1 kg).

Bijvalni kamei

Mnogo je na dnu vinskih sodov, v tako imenovani feci. Nevarni so torej živini vinski izcedki. Znaki so: vnetje ustne, želodčne in črevesne sluznice, bruhanje, griza, in slabost. Protizdravila so tanin, hrasto-va skorja, kava in oljate snovi.

Talji (Strup za podgane)

Mnogokrat postavimo strup za podgane na taka mesta, da se pomeša z drugo krmo in se živali nebaše zastrupijo. Zna-ki so razni izpuščaji na koži, izpadanje dlake, mršavost, po-seben način hoje. Protistrup je natrijev triosulfat.

Kuhinjska sol

Povzroča močno vnetje že-je in se razgiba.

lodeca in čreves, slabost, para-lizo, nog, željo, grizo, trepet-a-nje in krče, če jo zaužijemo v preveliki množini. V tem pri-meru zdravimo živalo tako, da ji dajamo velike množine vo-de ter lanenega ali parafino-vega olja.

Karbol in krezol

povzroča oslabilost, tresen-je, padanje, srčno slabost, vnetje ledvic. Pri zastrupljen-ju kože moramo žival dobro oprati. Notranja zdravila so: glauberjeva in grenka sol, mleko, milnica in razne olja, te snovi.

Modra galica

Zastrupljenja se pojavlja-jo večkrat v vinogradnih gruh, kjer škropijo trte z modro ga-lico in potem ne liste pokla-žajo živini. Znaki so vnetje ustne, črevesne in želodčne sluznice, griza, kolika in bru-hanje. Protistrup so beljako.

vine, mleko, žveplo, železo v prahu in olje.

Ciankalij

Za lov lisic rabijo lovci ma-le steklenice s tankim stek-lom, napolnjene s ciankalijem. Če postavimo to vabo na pašnike in travnike, se do-gaja, da jih živina na paši ali med senom v jasilih zdrobi. Ciankalij je zelo hud strup, zato taka žival takoj ali kma-lu pogine. Pri vdihavanju majhnih količin opažamo tež-ko dihanje, krče in slinjenje, sluznice pa pomore. Zdravi-ljivo: vdihavanje ogljikove kisi-lne, injekcije kofeina in poči-tek.

Jesenski podisek

je rastlina, ki cvete jesni na travnikih in je zelo stru-pna. Znaki so: težko vnetje že-lodca in čreves, krvava griza, kolika, vnetje ledvic in krvava seč. Zdravila: tanin, hrastova skorja, kava in laneno olje. (Nadaljevanje sledi)

Glas naših vasi

V RICMANJIH ZAHTEVAJO postavitev javnega telefona

Pred časom smo že večkrat pisali, da bi bilo potrebno po-staviti javni telefon v naši va-si. Tudi naš župan Lovriha nam je med volilno kampanjo svečano obljubil, da bomo dobili telefon, če bo zmagala na volitvah njegova skupina. In vendar telefona še ni. Lo-vriha je verjetno pozabil na naš telefon in ima druge po-glavi. Morda ga je od sedaj skrbelo, kako bo z njegovo me-ljavo plačo? Zdaj je verjetno zadovoljen, saj so mu priznali 40 tisoč lir na mesec, kar ni-že tako malo. Zato upamo, da se bo vsaj zdaj spomnil na potrebe naše vasi.

Telefon je zelo potreben. Vas je precej obsežna, zato so tu-di potrebe velike. Prav tako so obljubljali javni telefon tudi za Boršt in Domjo, kjer ga še ni.

In še nekaj. Hiše nad želez-niško progo so še vedno brez električne luči. Tudi o tem smo že pisali pa moramo še, ker

občinska uprava v Dolini ni še poskrbela, da bi te hiše doli-le električni tok.

V ŠKEDNJU vrtee brez vrta

Ze dolgo časa se nismo o-glasili, čeprav smo tako blizu me-stu, skotaj v njem. Z življe-njem mesta smo tesno pove-zani, vedno bolj. Škedenj po-lagoma izgublja, oziroma je skoraj že izgubil značaj okoli-šnje vasi, postal je predmestje z vsemi problemi in težavami, pa tudi z ugodnostjo, če ho-čemo, ki jo nudi bližina mesta. Vsekar pa so skrbi in teža-ve večje kot ugodnosti. O tem bi se dalo marsikaj napisati, seveda ne v kratkem dopisu.

Pred dnevi nas je razveseli-la novica, da so domači kom-informisti morali prenesti svoj sedež iz prostora, ki so jih bili zasedli po zloglasni resolu-ciji. Prepričani smo, da bo po-litično in prosvetno življen-je pri nas zdaj že bolj začet-velo in se razgibalo.

Zelo pa smo v skrbeh za naš otroški vrt. Škedenjski otro-ški vrt ima na razpolago sa-mo eno učilnico in v drugem nadstropju osnovne sole. Ka-šen vrt je to? Ena sama uč-ilnica nikakor ne more za-dostovati, tem manj, ker ni nobenega dvorišča ali vrta, kjer naj bi se otroci igrali. U-čiteljica mora peljati otroke čerkvi, da se lahko tam igra-jo in razgiba. Otroški vrtec bi moral imeti več učilnic, vsaj dve in vrt ali dvorišče. Pa tudi drugo nadstropje ni najbolj primerno za malo deco.

NOV ZVONIK grade v Dolini

Pred dnevi so pri nas začeli z deli za gradnjo novega zv-onika. Zdaj rušijo ostanke sta-rega zvonika in pripravljajo temelje ter kamenje za nove-ga. Kakor je znano, se je pre-jšnji zvonik zrušil leta 1918, ko je vanj udarila strela. Pred časom je ZVU nakazala potreb-na sredstva za gradnjo nove-ga zvonika. To nas je razve-selilo, ker smo že več let ta-čali in ni bilo prav, da bi ta naša vasa brez zvonika. To-da, potrebna so tudi druga de-la, stanovanjske hiše, uredit-ve potokov, cest itd. V cerkvi sta tudi dva nova zvonova, ki so ju pred časom pripeljali iz Ita-lije.

Nov postopek za obranjanje sadnih in zelenjadnih pošilk

Blapi posebne tekočine, ki jih spuste v zaprt prostor, v katerem je pošiljka, to po-polnoma izolirajo - Led ni več potreben

Neko ameriško podjetje že nekaj let preizkusa tekočino, ki s svojimi hlapi preprečuje kvarjenje sadnih in zelenjad-nih pošilk. Uspehi, ki jih je doseglo pri stotinah tovrstnih trgovskih pošilk, so tako raz-veseljivi, da lahko trdimo, da je ta novi postopek uspešno prestat preizkusno dobo.

Najprej so ga začeli uporab-ljati pri pošilkah floridske-ga kiselkastega sadja. Pred nedavnim pa so ga preizkusili tudi pri pošilkah breskev, ja-bolk in paradiznikov. Ugotovi-li so, da je bila škoda, ki jo povzročata plesenje in ognit-je, mnogo manjša. Pri pošil-kih, ki so jih naredili s pošil-kami ananasa in melon, so dosegli prav tako zadovoljive uspehe in poleg tega ugotovi-li, da se je njihov okus celo izboljšal, ker so pod vplivom hlapov še bolj dozoreli.

Tekočino spravljajo v 190 li-trske bobnne podobne je-klene posode. Iz teh posod pretlačijo potrebno tekočino v odprt tank, ki je nameščen v železniškem vagonu ali na to-vornem avtomobilu. Tekočina izhleva in napolni vagon ali tovorni avtomobil s hlapi, ki kot rahla megla zagrnejo vso pošiljko. Pri tovrstnem pošil-kanju led torej ni več potre-ben, zaradi česar je znatno ce-njeje. Ravnatelj omenjenega podjetja je že leta 1936 začel delati poizkuse za skravljanje dobe, ki je potrebna, da se ki-selkasto sadje uleži. S početka je uporabljal kuhinjski, ki je proizvajal nekaj etilena, kate-ri je vplival na sadje, da je hitreje dozorelo. Vendar pa se ta postopek ni povsem ob-nesel. Poizkusi so namreč do-kazali, da je za uporabo etile-na potrebno mnogo vlage, za-radi katere je potem sadje na-glo gnilo. Če pa so odstotek vlage preveč zmanjšali, je zgubilo sadje v 24 urah dva odstotka teže. Ker poteka večih 72 do 100 ur preden predela-jo zgozdne sadje, je zmanjša-nje vlage lahko imelo za po-sledico, da so prodajalci sad-ja iztržili za svoje blago znat-no manj denarja. Zato so mo-rali najti postopek, ki bi za-hajeval sicer visok odstotek vlage, a bi istočasno ne po-veročal plesenja in gnitja sadja.

Pri prvem poizkusu, ki so ga izvršili na kiselkastem sad-ju, so to sadje razdelili v dve skupini. Pri prvi skupini so uporabili postopek z etilenom, pri drugem pa neko plinsko zmes. Sadje, pri katerem so upo-rabljali etilen, se je uležalo po 36 urah, medtem ko se je tisto, pri katerem so se poslu-ževali omenjene nove plinske zmesi, uležalo že po 24 urah. Pri drugem postopku niso pri-hranili samo 12 ur časa, am-pak sadje se je poleg tega bo-lje uležalo in izgubilo tudi manj teže.

Pri nekem drugem poizkusu so kiselkastemu sadju vcepili glivice plesni in ga spravili v neprodušne steklene posode. Zrak v teh posodah je bil na-sičen s 100 odst. vlage. Po pre-teklu osmih dni so ugotovili, da je ostalo sadje, ki so ga po vcepitvi glivic izpostavili us-inkom omenjene nove plin-ske zmesi, ostalo neizpreme-njeno, drugo sadje pa je že po 24 urah popolnoma zgnilo. Pri nekem tretjem poizkusu so pomaranče, katerim so vcepili glivice plesni, razdelili v dve skupini. Pri prvi skupini so po vcepitvi glivic uporabili še omenjeni novi postopek, pri drugi pa ne. Po 17 dne-va, so ugotovili, da so ostale prve pomaranče zdrave, druge pa so se začele kvariti.

Pozneje so naredili enake poizkuse na kosarjah pomar-čan namenjenih za izvoz. Po 18 dneh so našli v košari, ki so jo izpostavili hlapom nove tekočine, samo eno slabo po-maranco, v drugi, ki ni prišla v dotik teh hlapov, pa 62.

Uspehi poizkusov so bili ta-ko dobri, da je podjetje leta 1950 ponudilo svoj izum pre-voznikom trdnosti. Naslednje leto je uporabljal novo me-todo kakih 300 floridskih pre-voznikov sadja.

RAZSTAVA POLJEDELSKIH STROJEV V LONDONU

Industrija poljedelskih stro-jev je danes med najvažnejši-mi v Veliki Britaniji; tedensko izvažajo raznih izdelkov v vred-nosti približno enega milijona funtov tujino.

V zadnjih letih naglo narašča uporaba motornih kosilnic in mlatilnic. Tovarne poljedel-skih strojev so se predvsem posvetile izdelavi strojev za majhne kmetije, ki potrebuje-jo ceneje stroje z obdelovalno površino v širini 1,8 m, in so primerni predvsem za nera-z-čunjena polja. Na letošnji raz-stavi so bile tudi naprave za hranjenje pridevkov, prevoz, su-senje in vskladničenje žitaric.

Mladi čebelar Zuljan v Ricmanjih je zelo marljiv in ima precej panjev. Čebele zdaj po ivajo, čebelar pa se že pri-pravlja, kako bo izboljšal čebelnjak in panje, da bo več čebel in več medu.

PADRIČANI TOŽIJO

Pri nas smo še vedno neza-dovolni zaradi povišanja cen avtomobilskih podjetij Autovie Carsiche. Gospodar ni hotel znižati cene, ki je vsekarer-previsoka. Ni nam všeč tudi, da moramo plačati enako vsoto-če izstopimo pri gostlini Dodič, kakor da bi se peljali v mesto, ali pa, da moramo plačati od Dodiča naprej pr-toliko, kakor če bi vstopili že v Trstu. Saj je vendar pri go-stlini Dodič redna postaja in bi morala biti razlika v cen.

Vojska nam dela skrbi. Svo-jini vjazi nam vedno rušijo zidove, kvartje polja in ceste.

V MAČKOVLJAH ŽELIJO strokovnih tečajev

V naši vasi ni posebnih no-vice. Vreme je zadnje dni lepo, ni več dežja in burje, zato lah-ko gremo na polje, zlasti v na-še vinograde. Dela ni še mno-go večeri so dolgi, zaradi te-ga bi želeli da bi nas kakšen strokovnjak obiskal in nam predaval o naprednem kmeti-jstvu.

Od konca vojne ni bilo pri-daval o kmetijstvu.

Zaradi slabih cest

In nihče jih ne popravi. Zlasti «Kranjska cesta» je v zelo slabem stanju. Potrebno bi bilo, da bi vojaške oblasti nakazale denar našim vasi, da bi si ceste popravili, sicer ne bomo mogli z vozniki na polje.

Tudi pot čez Draško, ki ji Italijani pravijo «Monte Spa-cca» je v obupnem stanju. Tri-žaški župan Bartoli se je pred časom pripeljal v našo vas, in se pa ustavil in pogledal, kakš-na je ta pot, ki nam je zelo potrebna za zvezo s Trstom in bi jo morali čimprej popraviti.

V MAČKOVLJAH ŽELIJO strokovnih tečajev

nas še nobenega kmetijskega strokovnega tečaja, čeprav je naša vasa velika in smo si takš-nih tečajev vedno želeli. Ne-vevmo, kaj o tem mislijo v Tr-stu, toda to ni prav, zato pri-kažujemo, da bo kmetijsko nadzorništvu poslalo tudi v našo vasa čimprej predavatelja, ki nam bo v našem jeziku pre-daval o kmetijstvu.

VREME

Vremenska napoved za danes: Toplejšje in bolj oblačno vreme z možnostjo krajsih padavin. — Včerašnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 9,7 stopinj; najnižja pa 1,4 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO

Opozorjamo vas na sledeče oddaje: Jug. cone Trsta: 18.30: Koncert pevskega zbora "Slovenec" iz Boršna. — Trst II: 15.00: Ob 90-letnici msgr. Ivana Trinka. — Trst I: 21.00: Igra pianist Luciano Sangiorgi. — Slovenija: 20.00: Antonin Dvorak: Rusalka - opera.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Izsušeno prevalsko močvirje bi nudilo živež oslavlskim kmetom

Vino prodajo po 75 lir liter - Visoki stroški za vzdrževanje vinograda - Prasičereja in govedoreja nista donosni

OSLAVJE, 24. — Kmečko-gospodarski položaj na Oslavju je na splošno neugodno zamotan. Današnji kmet in seveda tudi oslavlski kmet mora dober del svojih pridelkov, da si kupi življenjske potrebščine, med temi ne le obrtno in industrijske izdelke, ampak tudi hrano in krmo za živino. Denar, ki ga dobi od

prodaje vina, mu pri sedanjih cenah (75 lir liter) ne zadostuje. Ako Oslavci izgubijo še najojstnejšo pridelavo, ki je najojstnejša, to je kmetje postavljajo pred novo vprašanje: ali naj gredo delat v tovarne, iz katerih odpušajo še tiste, ki so zdaj delali? Gre za novo vrsto brezposelnosti, katero je dolžna oblast upoštevati. Kakor za brezposelnost delavce je treba skrbeti tudi za deloma brezposelnost kmetov.

Bolj trajna bi bila rešitev oslavlskih kmetov, ako bi šli delat v Preval, to je v tisti obrtni in deloma močvirnat del Furlanske ravnine, ki leži med nizkimi holmi ob železniški progi in južni obronki gorjskih Brd. Površina Prevala meri 1.100 ha. Ze izsušena zemlja je tukaj zelo dobra in močna in ne odgovarja veliki suši, ter rodi še bogatejšo koruzo kot prava furlanska ravnina. Preval je lastnina 700 do 800 posestnikov iz južnih Brd in Kraina.

Z osuševanjem prevalskega močvirja so začeli že pred prvo svetovno vojno. Pod Italijo je bil del nadaljeval in je bil glavni odvodni jarek iz kopan leta 1923, ki je malo koristil. Le pred volitvami se je navadno mnogo več o njem pisalo in govorilo, kakor na njem delalo. Po volitvah pa je zopet vse lepo zasoplo. Anglo-ameriški zavezniki pa so po drugi vojni pričeli z resnim delom; prečistili so glavni jarek in so po starem načrtu izkopali tudi postranske jake, ki pa so preveč plitvi. Prevalsko močvirje je tako le deloma osušeno. Brezposelnost delavci sicer se vedno čistijo ra-

pravljene jarke, vendar brez posebne vneme; vse kaže, da gre bolj za podporo brezposelnim kot za popolno izsušenje močvirja. Preval je za Oslavce sicer nekoliko od rok, pri sedanjih prometnih sredstvih pa ta razdalja ne igra posebne vloge. Na vsak način je treba za Oslavce nekaj ukreniti, ker nikakor ne morejo živeti od same živinoreje.

En sam kmet je polno zaposlen z obdelovanjem vinograde, na katerem v najboljšem primeru pridelja 40 hektolitrov vina. Ako upoštevamo, da se morajo moderni trtni nasadi periodično obnavljati in da so maksimalne letine (45 hl) zelo redke, pridemo do zaključka, da doseže povprečni letni pridelok iz takega vinograda komaj 30 hl vina to je (po 75 lir liter) 2.250.000 lir na leto. Od tega letnih dohodkov se morajo odšteti sledeče postavke: za modro galico 16 tisoč, za žeplo 7.500, za kolce, vbeke in obrabo orodja 4.000, za gnoj 14.000, povprečna škoda od toče 13.000 lir. (Kdor se proti toči zavaruje ima še večjo škodo; razlika je le v tem, da je po zavarovanju škoda enakomerno razdeljena na vsako leto). Po odbitku navedenih zneskov, značajo enoletni dohodki od takega tipičnega vinograda 170.000 lir, to je 14.200 lir na mesec.

Kako naj tak kmet preživi svojo številno družino s tem denarjem, ko ne more in industrijski delavec izhajati niti s 30.000 lirami na mesec? Kaj pa drugi pridelki, bo marsikdo vprašal. Kmet, ki samo obdeluje vinograd za 40 hl vina, ne more imeti drugih pridelkov.

ker nima časa za drugo delo; tudi za živinorejo ne. Z živinorejo si ne more nič pomagati, ker je danes tako pasiva, da ga domači hlevski gnoj, ki je neobhodno potreben za kmetijstvo, še vedno stane kot kupljeni; vendar redi nekaj goveje živine, ker bi sicer sploh ne prišel do gnoja. Prasičerejo so naši kmetje opustili, ker je pasivna. Kljub temu redi vsak kmet vsaj enega prašiča, ker bi sicer ne imel ne mesa, ne masti v svoji hiši.

Kako naj bi bila govedoreja v Brdih donosna, ko se ne izplača niti v tržinskih predmetih, kjer kmet lahko prodaja mleko po razmeroma dobrih cenah naravnost potrošnikom? Samo za nabavo sena za eno kravo potrebuje taščen kmet pozimi 75000 lir. Kje pa so otrobi in druga močna krma?

Na podlagi vsega tega pridemo do žalostnega zaključka, da oslavlski kmetje nikakor ne bodo mogli vztrajati v vojni borbi za obstanek, ako jim ne bo moč gojiti pridelkov vsaj neaj pridelkov, ki jih potrebujejo za prehrano svojih družin.

(iz "Gospodarstva")

Dva požara

GORICA, 24. — Zaradi požarjenega stroja za žganje nafte je včeraj popoldne nastal požar v kleti bolnice pri Rdeči hiši Pozneze na dogonah, da se je nafta odtela po neki razpoklini in se vnela, ko je prišla od ognja v bolnici so takoj obvestili mestne gasilce, ki so naglo pogasili še zadnje plamene. Ogenj je popolnoma uničil električni aparat. Povzročena škoda znaša približno 65 tisoč lir.

Nekaj po 13. uri pa so morali gasilci ponovno na delo, ker je nastal požar v prostorih poštnega urada št. 2 na Korzu Italija 57. Kljub temu, da je bil poštni urad zaprt, je neki sofer opazil v notranjosti plamene in nemudoma obvestil gasilce, ki so naglo pogasili požar. Škoda je neznatna. Zgoraj je le nekaj drv.

SLOVENSKA ZAMEJSKA MLADINA

PRIREDI DANES 25. JANUARJA OB 17. URI v prosvetni dvorani v Gorici na Korzu Verdi št. 1

TRINKOVO PROSLAVO

ob 90-letnici pesnika in buditelja beneških Slovencev

SPORED:

1. Otvorilni nagovor. — 2. O prof. Ivanu Trinku - goričarju dr. A. Budal. — 3. Pozdrav Benečanov in Korošcev. 4. Deklamacije: Moje pesmi - Slovanski dan. — 5. Dve beneški pesmi v priredbi R. Orla: a) Sem korajžen vesel; b) Ali ste ga videli - Izjava mladinski zbor iz Podgore, dirigira D. Klavžič. — 6. Deklamacija: Parizej. — 7. Rasti, rasti rožmarin. Lačovic - Zdravica. K. Pahor - Izjava mladinski zbor iz Podgore. — 8. Deklamacije: Tosa - Majna noč. — 9. Mladinski zbor iz Podgore izjava: Ljubice slovo. A. Lačovic - Na semnju. K. Pahor - Otoci se love. K. Pahor. — 10. Deklamacija: Slovincem.

Pri akademiji sodelujejo gostje iz Beneške Slovenije in Trsta. Kdor ni prejel vabila, ga lahko dvigne na se-dežu ZSPD, Ul. Ascoli 1/1, ali pri vstopu v dvorano pred prireditvijo.

Pri padcu udarila z glavo ob tla

GORICA, 24. — Danes zjutraj okoli 7.30 je 52-letna Antonija Stanik iz Svetogorske ulice 99 hitela po cesti k avtobusu. Tedaj se je spotala padla in udarila z glavo ob tla. Zenska je s trudom prišla domov. Z zasebnim avtomobilom so jo pripeljali v mestno bolnico Brigata Pavia. Kjer so zdravniki ugotovili, da si je zenska baje prebila lobanjo in lico. Sprejeti so jo na operativni oddelci, kjer se bo zdravila približno 20 dni.

Padec z vlaka brez hujših posledic

GORICA, 24. — Vlak na progi Videm-Trst je včeraj okoli 13.51 zapustil goriški kolodvor.

Po dobrih dveh kilometrih je nenadoma zavonil alarmni zvonec, ker so se djalali Enziju Marcuzziu iz Redipulje, ki je stopil na vlak v Gorici, nenadoma odprla vrata, da je padel z vlaka. Ljudje so to opazili in opozorili strojevodjo, da je vlak ustavil. Marcuzziu so nudili prvo pomoč. Pri pregledu v bolnici so mu zdravniki ugotovili številne rane na glavi in obrazu. Ozdravel bo v enem tednu.

ZAHVALA

Družina Terzer iz Oslavja ter sorodniki iz Maribora in Trsta se toplo zahvaljujejo vsem prijateljem, znancem, posebno pa odboru DFS v Gorici za gromotno in moralno pomoč, ki so jo izkazali ob izgubi dragega očeta, moža, brata in svaka Rudolfa Terzera.

BAR "ALLA PASCHERIA"

R. N. SAURO 12
nudi vsak dan, razen ponedeljka in petka, veselo zabavo z
Ruško balalajko
in dobro postrežbo
Vsako soboto in nedeljo ples

KROJAČNICA ZA ŽENSKE IN MOŠKE

JOSIP KRAVOS
TRST, Ul. Brondesio 53, Sv. Ivan
ki zadovolji in se trudi,
da ugodí vsakemu okusu

Fotografski laboratorij

277
RAZVIJANJE KOPIRANJE POVEČAVE REPRODUKCIJE DOKUMENTOV H I T R A POSTREŽBA I Z D A J E INDUSTRIJSKIH IN REKLAMNIH FOTOGRAFIJ FOTOGRAFIRANJE BELO IN ČRNO IN V BARVAH

INDUSTRIJCI!
Dajte vrednost vašim proizvodom s fotografiranjem pri tistem, ki vam lahko napravi kličke v črnem in barvah!

25-letno jamstvo. Napredaj rabljeni poglobljivi stroji in v omari. Vzememo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obračun odplačevanje po 50 lir dnevno brez predplačila. Brezplačen pouk v vezenju.

55-873, 90-810

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 3. strani)

teden. Tu mislimo predvsem na obisk turškega zunanjega ministra Kepurkaja v Jugoslavijo, ki pomeni novo etapo v zbliznavi med tremi balkanskimi državami.

To zbliznavo — ki ga bo še bolj potrdil bližnji obisk grškega zunanjega ministra Stefanopulosa v Beogradu in potovanje jugoslovanskega državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića v Atene in Ankara — ni pomembno samo zaradi utrjevanja obrambne sposobnosti vseh treh držav in s tem zaradi povečanja varnosti o jugovzhodni Evropi. Prič se tudi sodelovanje na vsa področja — in bo zlasti v zvezi z razvojem gospodarstva — drugič pa gre za zbliznavo treh držav, ki so po vseh svojih interesih globoko privržene miru, kajti le v miru je mogoče razvijati njihovega razmeroma zastarega gospodarstva. Sodelovanje Jugoslavije daje temu prijateljskemu in prav poseben mirujoči poudarek in bo nedvomno prispevalo tudi k ublaževanju raznih napadalnih tendenc, ki se pojavljajo v Zahodni Evropi in ki jih izražajo prav tisti krogi, ki smo jim posvetili večji del današnjega pregleda.

Na Balkanu je poleg napadalnih tendenc sovjetskega imperializma še prav posebno občuten rastoč pritisk prerogovnega italijanskega imperializma, ki utegne — zlasti če se njegovemu razvoju pusti prost pot — povzročiti resne motnje za mir in varnost tega dela sveta in ki že zdaj vnaša skrajno reakcionarno elemente v obravnavanje vprašanja skupne obrambe proti napadu. Nedvomno bo vse tesnejše sodelovanje in razumevanje med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo znaten jezik proti tem reakcionarnim elementom, velika ovira za razvoj in škodljivo delovanje imperialističnih teženj italijanske buržoazije.

Ohenem pa zagotavlja povedana varnost Jugoslaviji nemoten razvoj socialistične demokracije in ji olajšuje nadaljnjo pot v socializem — stvar, ki je neprecenljivega pomena za interese socializma v vsem svetu.

r. c.

Etnografski poberki iz Beneške Slovenije

(Nadaljevanje s 3. strani)

tu je laško, razen Vaht, t. j. 1. november. Božičnih in novejnih slovenskih pesmi vodbe ne poznajo.

V Platiščah in Prsnidu, vaseh, ki ležita ob meji Koriškega kosa, so vasi osamljene, zato se je bolj držijo starih tradicij. O novem letu hodi mladina okoli po hišah voščiti in pri tem pejo stare kolednike, ki jo objavljamo. Pesem obsega samo tri takte v motivu, ki se z drugimi taktnimi ponavlja; končne san vse gracije božje na svetla pa kar vse povprek zavpijejo brez kakšne intonacije. Kakor v Nadiški dolini lepo tradicionalno obhajajo božični čas, enako ne zaostajajo tudi Slovenci šentlarske župnije ali Podatane. Da imajo tudi dobro ohranjene lepe božične pesmi iz davne preteklosti nam svedoči trih tukaj navedenih, ki so posebno zaradi tamkajšnjega prvotnega besedila zanimive, in tako se ohranjajo iz roda v rod. Te pesmi pejo kot v Nadiški dolini ob soforu in sploh pri maši o tem času. Za časa fašizma je to moralo utihniti, sedaj pa se je zopet nekako razvilo, kjer so slovenski in zavedni duhovniki.

Trije Holandci in Rusinji Žukova novi rekorderji

DAVOS, 24. — Na mednarodnem tekmovalnem v drsanju so Holandci Hieskes, Broekman in Van der Voort postavili na progi 3000 m čase, ki so boljši od svetovnega rekorda. Prvi je dosegel čase 4:40,2, drugi 4:41,6, tretji 4:45.

MOSKVA, 24. — Sovjetska drsalka Žukova je s časom 5:13,8 postavila nov svetovni rekord na progi 3000 m. Med tekmovalcem je bil prejšnji rekord, ki je tudi pripadal Žukovi, petkrat porušena.

RIHARD OREL

(Tekste posameznih pesni bo mo objavili).

ŠPORTNI DNEVNIK

MEDNARODNI SMUČARSKI TEDEN V GARMISCHU

Včeraj veselje za Švicarje

V smuku za ženske je zmagala Nemka Leismuellerjeva

GARMISCH - PARTENKIRCHEN, 24. — Zdi se, kakor bi bilo določeno, da naj pripade mednarodnim tekmovalcem druge države veselje večkratne zmage. Včeraj so se veselili Finci, danes pa je na veselijski listi za Švicarje. V smuku sta se plasirala kar dva Švicarja na prvi dve mesti. Proga je bila dolga 3.800 m z 950 m višinske razlike in 3 obvezni vrati. Haiderjev (Avstr.) rekord proge je poturilo pet tekmovalcev. Rezultati:

1. Bernard Perren (Švica) 3:24,3; 2. Julien (Švica) 3:30,1; 3. Bozon (Francija) 3:31,0; 4. Simond (Francija) 3:37,1; 5. Scwiger (Nemč.) 3:38,4; 6. Haider (Avstr.) 3:39,4; 7. Huber (Avstr.) 3:40,1; 8. Bierling (Nemč.) 3:40,8; 9. Rieder (Avstr.) 3:40,9; 10. Sanglard (Franc.) 3:41,2; 11. Geiger (Avstr.) 3:41,3.

Zmagovalka v včerajšnjem veleslalomu Nemka Buchner in Avstrijka Mahringer nista prispeli na cilj pri današnji tekmi v smuku. Zmagala je Nemka Leismueller, baje v tej sezoni prvič in tudi zadnjič; izjavila je namreč takoj po zmagi, da se namerava posvetiti vzgojiteljstvu. Proga je bila dolga 2.800 m, s 700 m viš. razl. in 1 obvezni vrati.

Spet smrtni primer na ringu

GUERNEY, 24. — Tridesetletni boksar srednjetežke kategorije John Lorier je danes umrl v lačnici, potem ko ga je John Vernon položil k.o. Tako je število smrtnih primerov med boksaškimi dvoboji v Veliki Britaniji doseglo po vojni že 14, od teh štiri samo v l. 1952.

CAEN, 24. — Francoski prvak srednje kategorije Charles Humez je premagal bivšega italijanskega prvaka Milandrija s k.o. v 2'45" drugega kroga. Prisostvovalo je 5000 gledalcev, ki so bili razočarani in so zahtevali denar nazaj.

Pretep v Montevideu

MONTEVIDEO, 24. — Danasnja nogometna tekma za pokal Montevidea med kluboma "Peñarola" iz Montevidea in "Botaforog" iz Ria se je izrodila v splošen pretep med igralci, v katerega so v drugem času prišli tudi nekateri gledalci, na-

ropskem prvenstvu v umetnem drsanju vodi med moškimi po obveznih likih Italijan Carlo Fassi s 788,4 točk. Slede mu 2. Alain Gilet (Franc.) 750,7; 3. Michael Becker (Vel. Brit.) 664,4; 4. Freimut Stein (Nemč.) 641,6; 5. Hubert Koepfer (Švica) 648; 6. Martin Felsenreich (Avstr.) 618,8; 7. Klaus Lochinger (Nemč.) 588,7; 8. Kurt Oppelt (Avstr.) 548,3; 9. György Czako (Vel. Brit.) 539,3.

DORTMUND, 24. — Pri obveznih likih v umetnem drsanju za evropsko prvenstvo za ženske se je pet najboljših tekmovalk plasiralo takole: 1. Valda Osborn (Vel. Brit.), 2. Gundit Busch (Nemč.), 3. Batcheler (Vel. Brit.), 4. Sudgen (Vel. Brit.), 5. Dudzinski (Nemč.).

PERTH, 24. — Avstralski lahkotilec John Landy ni uspel da bi porušil rekord Gundarja Haagega v teku na 1 miljo (4:01,4), čeprav je dosegel odlične čas 4:04,2.

V Filadelfiji pa je olimpijski prvak Harrison Dillard na tekmovalni na pokritem tekalniku postavil svetovni rekord v teku na 50 yrdov z zaprekami s časom 6 sekund.

Prva zmaga McGregorja

SVANSTON, 24. — Končno se je zmaga nasmejala McGregorju v njegovih dvobojih s Seguro; zmagal je s 4:6, 6:3, 6:4.

ADELAIDE, 24. — Američanki Conolly in Sampson sta danes osvojili prvenstvo Južne Avstralije v ženskih dvojicah, ko sta premagali Avstrialke Thiele in Angwin s 6:4 in 6:1. Finale moških dvojic pa je bilo treba prekiniti zaradi dežja, potem ko sta avstralska prvaka Hoard in Rosewall vodila nad Rosejem in Candyjem s 6:3, 3:6, 4:6, 6:4, 4:1. Nadaljevali bodo v ponedeljek.

MONTECARLO, 24. — V Monte Carlo je prispelo 352 avtomobilov, ki so se udeležili rallyja, Startali so iz Lizbone, Gilegowa, Stockholma, Osla, Palermo, Montecarla in Muenchena. Iz Muenchena jih je od 3/ prispelo 30. Med temi sta tudi Jugoslovana Barbarić in Vuković, ki sta prispela brez kazenskih točk.

DVOSOBNO in TROSOBNO STANOVANJE

po zakonu ALDISIO

pri Sv. Jakobu.

Prijave sprejema od ponedeljka dalje od 16. do 19. ure

adm. MICHELIZZI — Trst - Ul. Rossetti 59 Tel. 93-056

Mizarji podjetnik kmetovalci De-ke smre kme mare nme in trdi lesov in tra me nudi najugodnejše

CALLA RSI viale Sannino 24 tel. 90441

Dr. N. GIGLIA

ZDRAVNIK KIRURG ZUBOZDRAVNIK

Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavečku in plastiki. Zdravi z najmodernejšimi sistemi.

Sprejema od 9. do 13. ure in od 15. do 20. ure.

TRST - Ul. Torbiana št. 43 (vokal Ul. Carducci) Tel. 71-18

Batič Franc

KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA
TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

UVOZ

IVAN RIBARIČ

ZALOGA TRDEGA LESA IN GORIVA

URADI: UL. CRISPI TEL. 93-502

Sk. adišče: Ul. delle Milizie št. 17-18 - Tel. 96-510

IZVOZ

TULIAK RODOLFO

hi se ia meselita

Ul. della Guardia 15

tel. 95089

z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znanosti

SIMCA KAYSER

s križnim šivom 20 gumbica, vrtljivimi gumbici in žepi ter vezenje brez okvirja.

25-letno jamstvo. Napredaj rabljeni poglobljivi stroji in v omari. Vzememo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obračun odplačevanje po 50 lir dnevno brez predplačila. Brezplačen pouk v vezenju.

55-873, 90-810

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

277

ODGOVORI NA Vprašanja: STANISLAV RENKO — UREDNISTVO ULICA MONTECCHI št. 6 III nad — Telefon številka 93-808 in 44-638 — Pošt. predal 502 — UPRAVA ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGILASI od 8.30 do 12 in od 15 do 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov, za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski do 60, finančni upravniki 100, umetniški 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiskarski zavod ZTT — Podružnica Gorica III S. Pellico 111 Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo